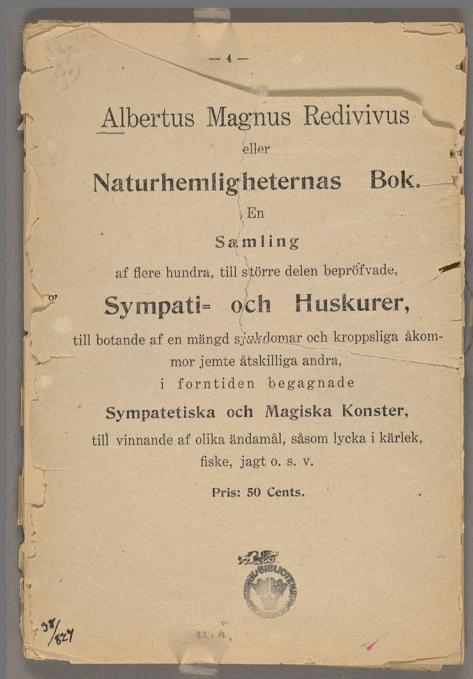

Albertus Magnus redivivus eller Naturhemligheternas bok :

Tryck 42 A Br.

Tillkomstår s.a.

Digitaliserad år 2015

Albertus Magnus Redivivus

eller

Naturhemligheternas Bok.

En

Samling

af flere hundra, till större delen bepröfvade,

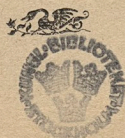
Sympati- och Huskurer,

till botande af en mängd sjukdomar och kroppsliga åkom-
mor jemte åtskilliga andra,
i forntiden begagnade

Sympatetiska och Magiska Konster,

till vinnande af olika ändamål, såsom lycka i kärlek,
fiske, jagt o. s. v.

Pris: 50 Cents.

38/
827

v. a.

Förord till första upplagan.

Hufvudsakliga innehållet af denna bok, som härmedelst öfverlemnas åt allmänheten, är hemtadt ur en af doktor G. F. Most i Rostock utgifven afhandling om Sympatetiska Medel och Sympatikurer. Till de af bemälda vidtfröjdade läkare offentliggjorda sympatetiska föreskrifter har undertecknad fogat flere andra, hemtade dels ur ett par gamla manuskript, dels ur åtskilliga ur bokhandeln för århundraden sedan utgångna böcker, dels ur lefvande källor bland allmogen i våra skogs- och bergsbygder. Utom de rika material till föreliggande samling, hvilka för närvarande befinnas i min ego, har jag af tvenne aktningvärda personer, som, i likhet med mig, under en lång följd af år samlat de bland svenska allmogen brukliga sympatetiska medel och s. k. huskurer, erhållit löfte om tillgång till de af dem i detta afseende gjorda anteckningar. — Man har icke utan flit samlat våra folkvisor, folklekar och folksagor; det torde äfven vara mödan värdt, att från förgängelsen och glömskan rädda botemedel, som, under seklers lopp, gått i arf från far till son, från mor till dotter, och hvilka otaliga gånger, rätt använda, bevisat sin relativa praktiska nytta och användbarhet. Undertecknad vet ganska väl, att de för "dem, som icke hafva tron", äro af föga eller intet värde; men det är icke för deras, utan för "troendes" skull som de blifvit samlade och utgifna. Detta torde äfven få förklara den mindre vanliga, hemlighetsfulla utstyrsel, som boken, hvad det yttre beträffar, erhållit. För dem, som icke sätta tro till dess innehåll, må hon förblifva sluten; för dem åter, som tro, ligger hon snart med alla sina hemligheter öppen, och de kunde då pröfva och bedöma halten och värdet af dem. Jag vill emellertid härmed på intet sätt hafva tillsagt dem samt och synnerligen någon ofelbarhet. "Pröfven allt och väljen hvad godt är!" säger Paulus, och detta råd vill äfven jag lägga läsarne af denna bok och användarne af hennes föreskrifter på hjertat. Såsom någon ledning för omdömet har jag dock utmärkt de af Most pröfvade och sanningsenliga befunnna kurmetoderna med tvenne stjernor (**). De af andra personer pröfvade och sanningsenliga befunnna föreskrifterna finner man utmärkta med en stjerna (*), och de medel, som väl befinnas uppgifna i böcker, men för hvilkas trovärdighet man icke har någon säker borgen, hafva blifvit lemnade utan all utmärkelse.

Innan någon enda af de i boken meddelade föreskrifter följes, bör inledningen med uppmärksamhet genomläsas och behjertas; ty på ett noggrant iakttagande af de deri uppgifna vilkor och regler beror till större delen den lyckliga utgången af de sympatetiska medlens användande till hjälp och lättnad för den lidande delen af menskligheten.

*****s Bergslag, i Augusti 1843.

Utgifvaren.

Inledning.

Vårt så kallade vetande, vår lärda visdom eller visa lärdom inbegriper en större eller mindre mängd af egna och andras åsigt, meningar, vetenskapliga läror och förutsättningar om den åskådliga världen, om himmel och jord, om oss sjelfva och vårt lif, hvilka, förmedelst ofullkomligheten hos allt jordiskt, ofta icke äro annat, än vår egen eller andras tro. Men lord Melbourne har en gång mycket riktigt anmärkt att liksom "alltför mycket vetande, så väl hos jurister och läkare, som hos andre lärde och hos konstnärer, omtöcknar förståndet", så döljer sig äfven, i våra "upplysta" tider, ofta tron på samma sätt som strutsen; den förnekar sig sjelf liksom hin Onde, hvilken, i parentes sagdt, för att bättre kunna fånga de stackars själarna, kommer dem att tro, att han icke existerar och säger:

"Tro är fördom och drömmeri."

Men då vi arma jordinnevånare nu en gång, såsom ofullkomliga varelser, hvilka hvarken bebo den första eller den andra, utan endast den tredje planeten i vårt solsystem, till större delen befinna oss i saknad af en klar åskådning af sanningen och en full njutning af verkligheten, så måste vi ofta låta oss nöja med tron, hvilken är så djupt inrotad i den menkliga naturen, så ytterst nära förenad med vår varelse, och som ofta oemotståndligt nödgar oss att i vårt inre antaga ting för sanna, hvilkas tillvaro vi med tillhjälp af förståndet icke kunna bevisa. I det alldagliga lifvet måste esomoftast tron tråda i stället för kunskap om en mängd ändliga eller oändliga ting, alldenstund den leder oss längre än vetandet, så vida nämligen vi äro renhertade och icke sätta beräkningskonsten eller vår sjelfviskhet öfver en sann gudsfruktan; ty eviga sanna blifva Schillers sköna ord:

"Was kein Verstand der Verständigen sieht,
In Einfalt erkennt es ein kindlich Gemüth."

Tron kan umbära öfvertygelsen; men den senare kan icke umbära tron. Tron lefver i tiden och utdör äfven, hvad formen för dess uppenbarelse beträffar, ofta med henne. Trosmenniskan lefver endast i den närvarande tiden. Framtiden kan således icke bedöma äktheten af hennes tro, alldenstund den sjelf är en del af tiden. Rättfärdiggörandet för dess tanke- och handlingssätt ligger alltså endast i den närvarande tiden.

Sanningen ensam lefver icke i tiden. Den är en stråle från Guddomen och derföre i och för sig evig som den. Nyckeln till san-

ningen ligger i människans eget bröst. Vi finna den, när vi höja oss till den Evige och sålunda lära oss att begripa vår tillvaro, vårt ursprung och vårt lifs sanna syftemål. Det egentliga vetandet, eller vetenskapen i ordets vidsträcktaste bemärkelse, har endast att göra med sanningen sjelf, då deremot det så kallade vetandet, hvilket endast grundar sig på tron i tiden och på den blotta erfarenheten (hvilken lika ofta kan vara falsk som sann) har ingenting gemensamt med det egentliga vetandet, utom namnet.

Den lärde rör sig emellan båda dessa poler. Genom induktion och konstruktion, genom teori och erfarenhet, intränger han i sanningens helgedom. Ju mera han bekämpar trossmänniskan i sig sjelf, dess ljusare varder det i hans inre. Men denna kamp är hård; mången kämpe tröttnar under striden; han nödgas hvila sig. En och annan ljusstråle bländar honom. Han skriker tillbaka, i stället för att gå framåt yrvaken.

Denna omständighet måste man väl förnämligast tillskrifva, att man hittills har drömt så mycket i alla vetenskaper — hvilket är orsaken till en mängd af de stora resolutioner, korståg, folkvandringar och blodiga strider, som på olika tider blifvit förda om olika åsigtger och meningar, ja, stundom till och med om uppenbara fakta. Den är likaledes hufvudkällan till det slags svulstiga lärdom, hvilken till punkt och pricka vill bestämma och genomtränga helt naturliga ting, hvilka vida bättre uppfattas och bedömas af det vanliga klara människoförståndet, engelsmännens common sens.

I forna tider bestod hela läkekonsten nästan uteslutande i den kunskap om åtskilliga läkemedels bruk och nytta, hvilken allmogen förvärfvat, dels genom mundtliga traditioner och dels genom det ögonblickliga behovet af att afhjelpa egna och andras lidanden och sjukdomar, hvilka medel funnos nästan öfverallt, och som man empiriskt förstod att i vissa fall använda, mera medelst ett slags instinkt, takt, eller aning än medelst vetenskaplig insigt och kunskap, — ja— det gafs en tid, då läkarne, djupare inträngande i natur- och människolifvet än de flesta af sina nuvarande medbröder, gingo så långt i sin tro på dietiska läkemedel och s. k. huskurer, att de vid sjuksängen tilltrrodde verkningarna af dem allt, men de egentliga läkemedlen från apoteken föga eller intet.

I våra dagar är förhållandet omvänt. Flertalet af läkare bygger sitt enda och sista hopp på medicinen, i den fasta öfvertygelsen, att alla botemedel böra och skola komma från apoteken. Båda delarne förråda ensidighet. Till den mängd af lindriga sjukdomar, opassligheter och tillfälliga åkommor, af hvilka människorna lida, behöfves alldeles ingen medicin från apoteket; simpla huskurer och strång diet äro fullkomligt tillräckliga till deras afhjelpande. Deremot kunna vi icke hjelpa oss med huskurer i svåra och farliga sjukdomar, vid förgiftningstillfällen o. s. v. Här äro oftast endast och allenast passande läkemedel i stånd att rädda den sjukes lif. För öfrigt är begreppet medikament långt mera inskränkt, än begreppet läkemedel. Till det sistnämnda hör nämligen allt, som botar eller skyddar för sjukdomar, såsom ljus, luft, vatten, rörelse, värme, lugn, sömn, mat, dryck, husmedel o. s. v.

Efter att noggrannt hafva undersökt denna sak, hafva icke så få af nutidens läkare erhållit fullkomlig öfvertygelse om, att flertalet af vår tids läkare utan skäl förakta de så kallade husmedlen och sympatikurerna, hvilket härrör dels af okunnighet och fördomar, dels af origtiga principer och ensidiga åsigheter. Dessa hafva dock utan tvifvel hvarken besinnat, hvad en äldre tids store läkare, t. ex. en Hippokrates, en Aretaeus, en Theophrastus Paraselsus, eller hvad en nyare tids herorer i Eskulaps guddomliga konst, t. ex. en Hufeland, en Friedrich Hoffman, en Teichmeyr, en Mende, en Masius, en Wirding, en Pierer, en Hensler m. fl. hafva tänkt och skrivit om detta ämne. Alla dessa erkänna icke allenast i allmänhet tillvaron af sympatetiska inflytanden på natur- och menniskolifvet, utan hafva äfven flerfaldiga gånger varit i tillfälle att öfvertyga sig om de sympatetiska medlens och kurmetodernas stora verksamhet, i vissa fall och under vissa förhållanden. Vi kunna således icke inse, hvarföre man icke likväl bör vända sin uppmärksamhet på dem, som på hvarje annat i farmakopeerna befintligt läkemedel, och anställa ändamålsenliga försök för att utröna deras verksamhet.

Vox populi, vox Dei! Hade icke de holsteinske läkarne mot slutet af förra århundradet så förnämt ignorerart den bland allmogens gängse meningen, att ko-koppor skydda för mennisko-koppor, eller ansett den för en fördom, utan i likhet med Ed, Jenner i Gloucester funnit denna mening värd en närmare undersökning; så hade sistbemälda läkares stora och välgörande upptäckt blifvit gjord af en dansk, och redan ett decennium förut tusentals människor, hvilka måste duka under för kopp-pestens, bibehållit lif och helse.

Läkare och allmoge böra icke lefva afsöndrade från hvarandra, likasom de indianska kasterna. Läkaren kan och bör lära af folket, och folket kan och bör lära af läkaren. Den förre kan rikta sina kunskaper genom ett riktigt användande af folkläkemedlen, till hvilka äfven de s. k. sympatikurerna höra; det senare åter bör icke vara helt och hållet oerfaret i läkevetenskapen, på det att det, då nöden så fordrar, må kunna vara i stånd att lemna sig och andra det bistånd, som omständigheterna påkalla. Genom populära medicinskt-dietiska skrifter om lif, helse och sjukdom bör folket under rättas om, hvad det under vissa lefnadsförhållanden har att göra, om hvad det bör taga sig till vara för, och vad det i sjukdomsfall till helsans återvinnande har att använda. — Den verkliges, praktiske läkaren, hvares lifs högsta och skönaste uppgift är att trygga sina patienters helse — den läkare, som med fullt allvar beflitar sig om att blifva den lidande mensklighetens räddare, han har redan erhållit den fullkomliga öfvertygelsen, att de bästa af hans kunskaper mera äro grundade på erfarenheten, än hemtade från katedern; att praktisk användbarhet är pröfvostenen för all teroi, och att nationernas husmedel och sympatikurer i hög grad äro förtjent af hans synnerliga uppmärksamhet.

Men om äfven den obildade folkklassen ofta skadar sig sjelf genom qvacksalveri och användande af origtiga husmedel, så skada

dock sällan eller aldrig de s. k. sympatikurerna, hvilka nästan alla äro oskyldiga och oskadliga. Utom det negativa goda, som de uträta derigenom, att de göra det egentliga qvacksalveriet mera sällsynt, gagna de äfven positivt derigenom, att de ofta i fysiskt hänseende väcka den slumrande eller alltför svaga natur-autokratien, d. v. s. den i människan inneboende läkaren, och meddela den lidande behörig kraft och styrka, att skyndsammare, angenämare och fullständigare framkalla sitt tillfrisknande.

Instinkten hos oförderfvade, jemna, genom hvarken förklemning, dålig uppfostran, ytliga kunskaper eller öfverspända begrepp bortskämda naturer — äfvensom sjelfva slumpen — har läkekonsten att tacka så väl för sin upprinnelse som till största delen för sin rikedom. De äldsta folkslags instinktmässigt och tillfälligtvis gjorda upptäckter af läkemedel har läkemedel-lärens fader, Dioskorides, samlat. Äfven Hippokrates hafva vi att tacka för en samling af dylika till sjukdomläran och terapien hörande upptäckter. Det är derföre ett stort fel af läkarne, att de så ofta förakta allmogens läkemedel och huskurer, grundvalen för hela forntidens praktiska läkemedel-lära, i stället för att pröfva och undersöka dem och för att vinna öfvertygelse om, att den hulda modren, naturen, ofta låter sina olärda och enfaldiga barn, t. ex. bönder, herdar, fiskare, jägare, smeder m. fl., utan möda, mera genom instinkt, än medelst klara insigter och begrepp, göra nya, för läkekonsten viktiga upptäckter, hvilka den lärde, oakadt all sin skarpsinighet, näppeligen är i stånd att framdraga ur skolvisdomens slingrande irrgångar.

Senekas (Libr. VIII, Cap. 25) profetiska ord: Veniet tempus, quo ista, quæ nunc latent, in lucem dies extrahat hafva, i afseende på vetenskaper och konster, under de sistförflutna århundradena vunnit mycken bekräftelse, hvarigenom många, intagne af entusiasm för det nya, utan någon närmare pröfning och utan att erinra sig Horatii ord: Multa renascentur, quæ jam cecidere cadentque quæ nunc sunt in honore, förleddes att genast förklara de gamla åsigterna, meningarna och lärosatserna för falska. Men "det är mycket, som synes oss underligt, och som dock icke i sjelfva verket är det, om vi blott förstode att förklara det. Allmogens viskepelse gränsar alltid mycket nära intill en naturlag." Dessa ord hafva icke allenast afseende på den animala magnetismen, visioner, divinatoriska drömmar, aningar o. s. v., utan äfven på de sympatiska kurmetoderna och läkemedlen. Alla dessa låta sig icke bortresonera, om också en del af dem uppkomma af irringar, villfarelser, en öfverspänd inbillningskraft och bedrägeri. Flertalet af dem äro verkliga fakta, hvilka endast fordra en vetenskaplig förklaring, men som ingen ännu förmått gifva. Hallers bekanta ord: "naturens inre genomtränges icke af någon dödlig varelse förstfänd," gäller än i dag som för ett århundrade sedan. För den sanna, äkta naturforskaren gifves det dock icke något, som förefaller honom vidunderligt eller öfvernaturligt: han vet, att hvarje tilldragelse inom naturens rike grundar sig på naturlag, ehuru han ofta icke kan upptäcka eller förklara den.

“Nil admirari!!” Detta var den första grundsatsen för all äkta naturforskning.

Naturens — vaxelförhållandenas harmoni, i hvilken krafterna och ämnena, verkningarna och orsakerna stå i den närmaste beröring med hvarandra, — naturen har äfven sin symbolik. Originalen till alla bilder och skepnader, till och med dem, af hvilka drömmarnes och skaldekunstens språk betjena sig, finna vi realiserade öfverallt i den oss omgifvande naturen. Det är en kroppslig drömverld, ett poetiskt språk, sammansatt af hieroglyfer. Och denna höga, heliga, guddomliga återglans af den Evige och hans uppenbarelse är så rik och mångfaldig, så slösande och dock så outtömlig i sina alster, att den verkliggör långt mera, än den mest inspirerade skalds yppigaste fantasi är i stånd att föreställa sig. Menniskan är, churu visst icke till någon stor men likväl till en väsentlig del, ett barn af naturen, som har frambragt henne, och efter hvars lagar hon erhållit sin tillvaro och äfven en gång skall upphöra att vara till. Vår jordiska varelse är så nära förenad med den jord, vi bebo, så fast-sammanhängande med dess lif och rörelse, att endast döden är i stånd att upplösa detta för oss nödvändiga band. Detta naturens band, som sympatiskt omgifver oss alla, rika och fattiga, stora och små, människor och djur, kallas gravitation, det är: sympati genom magnetisk kraft, hos planeterna till solar och månar, hos människorna till människor, plantor, djur och metaller.

Under ordet sympati förstå vi det närmare sammanhanget mellan hvart och ett enskildt väsen och andra, hvilket antingen omedelbart låter sig förnimma genom känslan hos dem, hvilka på ett visst sätt blifva satta i förbindelse med hvarandra, eller skönjes genom iakttagelse och verkningar, utan att någon närmare grund till denna ömsesidiga gemenskap hittintills kunnat utforskas. Sympatiens område har förut varit vida större, än nu — hela astrologien berodde på densamma — men emellertid har dock antagandet af en hemlig sympati mellan naturväsenden hitintills varit en temligen allmänt utbredd tro, och denna tro är äfven långt starkare och större, än man vanligtvis plägar antaga. Att, som vi ofvan ha yttrat, sympatiska medel och kunskaper ofta hafva visat sig mycket verksamma, är ett faktum, som icke kan bestridas. Eller vill man måhända förneka fakta, i hvilka uppenbara sig en inflytelse, som de vetenskapligt uppställda, snörräta förklaringsgrunderna hitintills icke varit i stånd att förklara? Detta vore dock i sanning att drifva själfklokheden ända till ytterlighet. Den insigtsfulle och anspråklöse naturforskaren måste deremot medgifva, att våra kunskaper om naturkrafterna ännu icke hafva hunnit så långt, att de äro i stånd att vid alla tillfällen gifva tillfredsställande förklaringar. Verka icke det andliga och det kroppsliga lifvet i sin förbindelse äfven ömsesidigt utom sig? Kan man väl neka, att Mesmerismen eller den animala magnetismen är ett faktum? — Vårt jordiska vetande är fullt af brister, och det anstår oss därför mycket väl, att ännu hålla inne med en sträng och afgörande dom öfver mycket af sådant inom sympatien, hvilket, efter folktron, har sin grundval i det allmänna naturlifvet. När vi lägga märke till, att häftiga in-

tryck på vår själ: sorg, förskräckelse, fruktan och ångest, hvilka i och för sig sjelfva icke innehålla något materielt, kunna förorsaka de största materiella förändringar i vår kropp och hafva de svåraste och långvarigaste sjukdomar till följd; när det är faktiskt bevisligt att en den digifvande modern hastigt påkommen vrede är i stånd till att ögonblickligen förvandla den fullkomligt sunda modersmjölken till ett så häftigt verkande gift, att barnet genast får konvulsioner och dör; när man vidare lägger märke till det vådliga inflytande, som åsynen af något vidrigt föremål eller blotta föreställningen om en öfverhängande fara, t. ex. en eldsvåda, kan hafva på fostret hos en i fruktsamt tillstånd varande qvinna, samt huru smittämnen stundom hela år i förändrade former kunna bibehålla sin contagiositet och förorsaka epidemier: så måste vi också antaga, att många sjukdomar, som uppkomma genom andra, lika omärkbara, skadliga inverkingar, äfven böra kunna botas genom dylika, men i motsats verkande inflytanden, och utan medel från apoteken. Med mycket skäl yttrar en författare i en medicinsk kalender för år 1814: "De sympatetiska kurerne hafva ett alltför stort inflytande på det allmänna bästa, att de med tystnad skola förbigås eller glömmas. Man har ofta och stundom icke utan skäl, beskylt dem för att vara foster af antingen ett omedvetet eller ett uppsåtligt be drägeri, emedan man icke på något förnuftigt sätt kunde bringa dem i sammanhang med eller förklara dem såsom orsak till de verkningar, som man med deras användande åsyftar. Så rigtiga än dessa beskyllningar i många fall kunna vara, så fäster man dock alltför liten uppmärksamhet på en del af dessa kurers onekliga verksamhet, och det måste derföre gifvas äfven en annan synpunkt, ur hvilken de böra betraktas. Man kan nämligen antaga såsom säkert, att inflytelser, som under vissa omständigheter hafva en välgörande verkan på människokroppen, under andra omständigheter kunna verka skadligt på henne. Sympatetiska kurers förmåga, att i vissa fall, och under vissa förhållanden, kunna bota, kan icke motsägas, så vida man icke vill förneka uppenbara sakverkligheter." Orsakerna till denna förmåga äro, enligt Mende, hufvudsakligen trenne. Den första är den verkan, som dessa kurer hafva på människans andliga förmögenheter. Uppmärksamheten afledes från sjukdomen på ett annat föremål, nämligen på sättet att bota densamma; inbillningskraften sysselsättes och viljans kraft sättes i verksamhet. Den andra orsaken ligger deri, att alla andra medel aflägsnas, hvilket är ett nödvändigt vilkor med alla sympatiker, om de skola lyckas. Om man gifver akt på allmogens sätt att kurer sina sjukdomar, ja, till och med på de medel, som stundom af verkliga läkare föreskrifvas, så finner man ofta, att de äro af sådan beskaffenhet, att de snarare måste förvärra än afhjelpa det onda. Man besinne blott den otaliga mängd salvor och plåster, som brukas mos en del sår och åkommor, den mängd afförande och svett-drifvande medel, med hvilka landtmannen bestormar sin kropp, och man skall snart blifva öfvertygad om, att blotta afhållandet från alla dessa oftast skadliga saker i betydlig mån måste medverka till helsans återvinnande.

En tredje orsak till sympatikurernas välgörande verkningar vill Mende finna i åtskilliga samtidigt med dem använda bimedel, hvilka dock många gånger hållas för föga viktiga, eller rent af förbises. Vid torsk t. ex. läser man väl öfver det onda, men låter den sjuke tillika skölja munnen med en svag alunlösning. Rosen fördrifver man genom att slå eld öfver den lidande delen; men på samma gång aflägsnar man all fuktighet och betäcker skadan med papper, i hvilket det varit blyhvit. Mot frost i fötterna använder man en på ett eget sätt tillredd olja, men ålägger på samma gång patienten att vara stilla, lefva återhållsamt i mat och dryck o. s. v. Hvem kan här förbise verkliga orsaken till sjukdomens afhjelpande? Kurer af denna beskaffenhet hafva också derföre ofta, i synnerhet hos menige man, åstadkommit underbara verkningar, af det enkla skäl, att de såsom vilkor för tillfrisknandet fordra uppfyllande af vissa dietetiska föreskrifter, hvilka man förut antingen icke iakttagit eller ock ej afvetat. Deremot uträtta de ofta intet i de högre stånden, alldenstund vilkoren der redan äro uppfyllda och hindren för tillfrisknandet äro att söka i andra omständigheter.

En ligt Mende och Masius finnes det ännu en fjerde medverkande orsak till sympatikurernas framgång, hvilken, oakadt den af många bestrides, likväl i hög grad påkallar uppmärksamhet. Denna orsak är den oberäkneliga verkan, som, i det den härflyter af alla tings inre sammanhang och dolda sympati, ofta åstadkommer de största och mest öfverraskande förändringar." "De mest eminenta genier," säger Mende, "hafva icke blott anat, utan faktiskt ådagalagt, att verldsordningen och dess vidmakthållande till en stor del grunda sig härpå. Huru småaktig och jemmerlig är då icke den pedant, som, utbrytande i högröstad beundran, öfverallt står med sitt svaga förstånd på gränsen af det obegripliga och likafullt vågar att djerft förneka det underbara! Om ock icke elektriciteten, galvanismen och de magnetiska fenomenen hade öppnat ett gränslöst rike af verkningar och förändringar, hvilkas inre orsaker vi ej känna, så skulle det dock vara löjligt att förneka dolda krafter, endast derföre, att vi icke fullkomligt hafva dem i vår magt, eller kunna förklara deras verkningar. Och med dessa krafter fördrista vi oss dock att umgås lätt sinnigt; ja, vi öfverlemnna till och med åt de mest råa och obildade människor att loda och beherska dem. Likna vi icke härvid barn, som leka med eld, utan att ana dess förderliga verkningar? De mest kloke ibland oss höja förnämt på axlarna, utan att akta mödan värdt att undersöka ett så viktigt föremål. — Ur hvilken synpunkt man än betraktar sympatikurerna, äro de af stor betydelse för mensklighetens ve och väl; men så, som de nu be gagnas, måste de ovilkorligen ofta förorsaka olycka. Först då, när de ryckas ur okunnige quacksalvares händer; när våra läkare göra dem till föremål för sin pröfning och undersökning, och när det, som man under vissa omständigheter bör kunna vänta sig af dem, blir föredraget och granskadt på våra lärostolar, först då, säger jag, kunna de för den sjuke blifva af verklig nytta." — D:r Masius är af samma tanke; men tillägger följande yttrande: "Det gifves till och med läkare, hvilka döma öfver sympatien liksom klockare; men

desse hade också gjort vida bättre, om de blifvit klokare, i stället för läkare." — Efter d:r Mosts fulla öfvertygelse grundar sig en stor del af de sympatetiska kureras verksamhet på elektriska och magnetiska krafter, ehuru de icke, allraminst för den oinvidde, falla i ögonen. Före Örsted trodde man ju, att Volta-stapelns slutna kedja icke hade någon verksamhet; nu deremot vet man, att det just är den, som åstadkommer de mest märkvärdiga elektro-magnetiska fenomen. En författare i Pierers anatomisk-fysiologiska Realwörterbuch, Band 7, pag. 811, yttrar bland annat: "Ett dunkelt ställe i naturvetenskapen finnes förnämligast der, hvarest det psykiska och kroppsliga ömsesidigt och i yttre förening samverka. Väl utbreder den animala magnetismen ett slags ljus deröfver; men det är blott ett irrbloss, som mera bländar än lyser. Vi måste derföre åt en kommande tid öfverlåta att fälla en afgörande dom öfver mycket af det, som, enligt folktron, i det allmänna naturlifvet ännu grundar sig på sympatien och i hvilket de s. k. sympatikurerna intaga det förnämsta rummet."

Ännu är det en sak, som då fråga är om sympatetiska inflytanden, icke får glömmas, nämligen den i själen inneboende kraften att göra helbregda, att underhjälpa naturens egen läkeförmåga genom viljans kraft. Denna märkvärdiga förmåga är likaså magtpåliggande för helsans vidmagthållande som för botandet af kroppsliga lidanden, och ådagalägger bäst själens stora inflytande på meniskokroppen.

Viljans och själens kraft att förjaga all fruktan för döden, att bortkasta alla småaktiga, ängslande bekymmer för det jordiska lifvet och dess behof, skydda icke allenast för många sjukdomar, utan besitta äfven förmåga att bota sådana. Se här några bevis för denna sats: a) Viljan, som har sitt ursprung från förnuftet, beherskar den kroppsliga materien, jag till och med på visst sätt och i vissa förhållanden lifskraften. b) En kraftig vilja kan skydda för och bota många sjukdomar, emedan orsaken till de flesta sjukdomar är psykisk, likasom det är själen, som vidmagthåller materien — kroppen. Verlden är psykiskt sjuk: detta är orsaken till en mängd nervsjukdomar, hvilka man i forna tider endast föga kände: detta är äfven orsaken, hvarföre antalet af vanvettige och sinnessvaga ärmligen tilltager.

Hvarje natt ökas antalet af sjukdomsfallen i samma förhållande som den moraliska kraften aftager, ty det fysiska och moraliska beherskas af en och samma lag. Begge kunna blifva sjuka, och derföre gifves det likaväl sjuka stater som sjuka menniskor. Ju mera vetenskaperna och de sinnliga drifterna tilltaga, dess mera ökas sjukdomarnes antal. — d) Till och med de skickligaste praktiske läkare äro ofta oskyldiga orsaker till förvärrandet af många sjukdomar, ty blotta tanken, att man är så sjuk, att man nödvändigt behöfver anlita en läkare och sålunda icke får följa sin egen, utan en annans vilja, försvagar den sjukets viljekraft och förvärrar hans sjukdom. — e) En omoralisk läkare är en dålig läkare, redan endast och allenast af det skäl, att han icke som sig bör kan göra bruk af sin förnuftiga vilja, utan låter sig beherskas af låga motiv,

rå sinlighet, vinningslystnad, knarrighet, o. s. v., hvarigenom den förnuftiga modifieras och följaktligen förlorar i styrka. — f) En svag vilja väcker fruktan, och erfarenheten har otaliga gånger ådagalagt, att fruktan gör både kropp och själ mottagliga för smitta, då deremot den modige utan fara kan besöka personer, som lida af de svåraste smittosamma sjukdomar. — g) Hos vanvettiga, hos personer behäftade med fallandesjuka och hos andra sådana individer finna vi ofta i en hög grad utvecklade kraft i viljan. Menniskor, som äro behäftade med hit hörande åkommor, angripas ytterst sällan af smittosamma sjukdomar; de kunna trotsa alla väderlekens förändringar, utan att förkyla sig, till och med om de icke äro vana vid att blottställa sig för dem. — h) I våra dagar vill näppeligen någon verklig läkare med full öfvertygelse förneka verkningarna af vissa sympatikurer. Men om en med förnuftet öfverensstämmande förklaring af dessa kurers verksamhet någonsin är möjlig, så kan det endast blifva en sådan, som antager, att orsaken till deras verksamhet ligger i vilje-läkekraften hos den, som använder dem.

Alla store, viljekraftige, berömde mäns sista ögonblick (dödsminuten) vittna om, att de icke hafva känt någon fruktan för döden, emedan deras själar voro upphöjda öfver den förgängliga materien. Historien har häraf bevarat en mängd exempel, såsom af en Haller, en Petrarca, en Beda, en Herder, en Rousseau, en Addison, en Alfieri, en Tasso, en Clarendon, en Chaucer, en Keller, en Quin, en Newton (biskopen), en Bayle, en Nelson, en Thomas Moore, m. fl., hvilka det dock här blefve allför vidlyftigt att upprepa.

En riktigt kraftig och stark vilja träffar man dock mest hos obildade, icke elaka, utan välsinnade, vid de kristna läroarna sig strängt hållande naturmenniskor, t. ex. jägare, fiskare, herdar, grufarbetare, bönder i bergsbygderna, matrosar o. a. d. Man har tillika gjort den intressanta iakttagelsen, att sympatikurer långt snarare verka få dem, än på de så kallade bildade, äfven om medlen och deras användning varit alldeles enahanda. Detta kommer sig deraf, att de s. k. bättre klassernas uppfostran i de flesta fall är så föga naturenlig; ty när kroppen förväntas och förklenas, så kan icke heller den moraliska kraften rätt utvecklas och göra sig gällande, och att i samma mån som detta inträffar, upphör äfven viljekraften, och de slumrande begären och lidelserna väckas. Det gifves hus och skolor, der räkne-, eller måhända rättare, beräkningskonsten värderas högre än gudsfruktan, och hos individer, som utgått från sådana, utträtta de sympatiska medlen föga eller intet.

Hos den simpla naturmänniskan åter ligger — liksom hos forntidens fromme läkare, hvilka uppfattade lifvet naturligt och barnsligt; för hvilka anden och naturen förekommo såsom varande ett, och som förde ett stilla, indraget lif, fullt af inre kraft och värde — förvarad en särdeles stark läkekraft i själen och sinnet, hvilken, i förening med kroppen och sympatiens hemlighetsfulla band, förstår utträtta utomordentligt mycket. Men när detta är visst och säkert, så är det också läkarens pligt, att icke längre, såsom hittills skett, förakta dessa naturmänniskors botemedel, utan undersöka, om ej den allgoda modren, naturen, åt dem, vare sig genom aning,

tradition eller instinkt, lemnat en skatt, som de öfverklöke lärde med all sin förmenta visdom icke förmå framföra i dagsljuset. Det är, såsom vi förut ett par gånger hafva yttrat, mycket, som förefaller oss vidunderligt, emedan vi icke, i brist på tillräckliga naturkunskaper, kunna inse sammanhangét mellan orsak och verkan. "Hvad den vises förstånd icke ser, det skådar i enfald det banrsliga sinnet," heter det i Skriften, och detta har i århundraden besannats. — "Ingen", säger en skarpsinnig läkare och filosof, "skall kunna med skäl neka, att i en verld, der allt är förenadt genom orsak och verkan och hvarest intet, ehuru vi tycka så, sker genom underverk, också hvar särskild del är en spegel af det hela. Om en ärt blefve kastad i Medelhafvet, så skulle ett skarpsyntare öga, än vårt, och dock oändligt svagare än Hans öga (som skådar allt, kunna skönja verkningarna deraf på kusten af Kina. Och hvad är väl det obetydliga solgrandet annat, i jemförelse med hjernans massa och dess utgreningar? Detta sätter oss ofta i stånd att af det närvarande draga slutsatser för det tillkommande, af det synliga för det osynliga, af nutiden för forna tiden. Sålunda förtäljer oss skårorna i botten af en tenntallrik alla de måltiders historia, vid hvilka han varit närvarande, och på samma sätt innehålla formen af hvarje landsträcka, dess sandhögars och snöbetäckta fjells skapnad med naturlig skrift jordens historia, ja hvarje afrundad kiselsten, som världshafvet uppkastar på våra kuster, skulle, om den stode i samma förhållande till en själ, som vår hjerna till själen, kunna förtälja det."

Innan vi sluta denna afhandling, vilja vi yttra några ord rörande a) sättet, hvarpå, b) tiden när, och c) personerna, af hvilka sympatikurer böra användas. — Hvad sättet angår, så böra sympatikurer aldrig på vinst och förlust, såsom man säger, användas; icke heller bör deras användande betraktas såsom en födkrok eller inkomstkälla, minst af allt utstyras med en hop iögonfallande, mystiska, till dem icke hörande ceremonier. Under åkallan och bön, med fast förtröstan på naturen, dess skapare och upprätthållare, verkar sympatikuren säkrast, förutsatt att denna förtröstan är allvarlig och ömsesidig, d. v. s. finnes både hos den sjuke och hos den, som föreskrifver botemedlet. — Hvad tiden för deras användande beträffar (så bör den väljas mellan fullmånen och nytändningen (d. v. s. då månen är i aftagande, eller i nedanet), utom i de fall, då ett motsatt förhållande uttryckligen föreskrifves. — Hvad åter angår den individuella beskaffenheten hos de personer, som med hopp om framgång vilja sysselsätta sig med, att på sympatetisk väg bispringa sina lidande medmenniskor, så böra de vara utrustade med följande egenskaper: äkta tro på Gud och odödligheten; sinne för allt godt, santt och skönt; renhet i känslor och seder; karaktersfashet och en kraftig vilja, att, utan alla bifsigter, vare sig hvilka som helst, endast och allenast af santt och upprigtigt deltagande, lemna den sjuke det bistånd, som de, i kraft af de sympatetiska medlens inflytande, kunna åstadkomma. — Icke blott i religionens, utan äfven i läkekonstens rike gifves det en region, till hvilken man icke kan uppsvinga sig, utom på den högsta moraliska

och intellektuella inspirations samt en äkta religiositetens vingar. Derföre säger äfven Hufeland: "Den, för hvilken icke läkekonsten blifvit religion, han måste i henne se den föraktligaste och otacksammaste konst på jorden; ty intet är heligt och lyckligt, utom det, som sker i Guds namn." Så tänkte också alla forntidens store läkare, och så tänker den verkliga läkaren ännu. Hos den fromme, sannt kristliga läkaren, likasom hos andra fromma människor i allmänhet, utvecklas också ständigt i hög grad det lysande, för det vanliga menniskoögat osynliga, med elektriciteten beslägtade agens, som fått namn af nerveter, och hvilket sinnebildligt framställes i den djurkrets, som man vanligtvis på våra målningar ser omgifva Frälsarens, hans apostlars och andra helgons hufvud.

Hufeland yttrar i sin "Makrobiotik" (del. 2, sid. 289.): "Har man funnit en duglig och rätträdig läkare, så bör man hafva fullkomlig tillit till honom. Detta lugnar den sjuke och underlättar i hög grad läkarens bemödanden. Många tro, att, ju flere läkare de hafva omkring sig, dess säkrare skole de blifva hulpne; men detta är en stor villfarelse. Jag talar här af egen erfarenhet. En läkare är bättre än två, två bättre än tre, och så allt framgent. I förhållande till mängden af läkare aftager ständigt sannolikheten för den sjukets tillfrisknande, och jag tror med full visshet, att det gifves en punkt af ett öfverflödigt anlitande af läkare på en gång, hvilket gör kuren fysiskt omöjlig." — Den djupt liggande orsaken till denna på erfarenhet och fakta grundade sanning ligger hufvudsakligen derutinnan, att den förste läkaren eller husläkaren (om denna verkliga är sådan, som han bör vara) störes af de andra, främmande, i den välgörande verksamhet af själens läkekraft, som grundar sig på en ren moralitet och humanitet. Likasom vi förut, hvad de sympatetiska medlen beträffar, hafva antydtt, att det mindre är formen och medlet, än den ande och det väsende, som råda i sjelfva användandet af metoden, så är också förhållandet med sjukdomar och deras botande i allmänhet. De på receptet upptecknade läkemedlen äro icke de, hvilka ensamma afgöra saken. Man kan väl bota en och samma sjukdom på flere sätt, t. ex. genom kräkmedel, laxativ, svettning o. s. v.; mer när många läkare företaga sig att bota en sjuk, och den ena föreskrifver det ena, den andra det andra medlet, så heter det med rätta, såsom talesättet lyder, att "många kockar koka en dålig soppa."

Det gifves ty värr, ett icke ringa antal läkare, hvilkas låga tänkesätt, lättsinniga, smutsiga, vinningslystna och irreligiösa väsende hardt nära blifvit ett ordspråk. De tro hvarken på Gud eller på vigten och heligheten af sitt kall. Derföre sakna de också denna själens välgörande läkekraft, som vi förut hafva omnämnt, och derföre krönes också deras verksamhet hvarken med framgång eller välsignelse. Till och med deras blotta närvaro vid sjuksängen kan hos vissa sensibla patienter förvärra sjukdomen, öka plågorna och bidraga till deras död. Uti detta de botandes immoraliska väsende ligger också den egentliga orsaken till, att a) så många sympatiker icke allenast icke gagna, utan till och med skada, samt b) att så många af tidens öfverklöke lärde icke sätta någon tro till deras

verkningar. En hvar, som på ett eller annat sätt vill utöfva läkekonsten, lägge derföre, innan han griper verket an, handen på sitt hjerta och fråge sig sjelf, om han är i besittning af de egenskaper, som äro nödvändiga, för att kunna vara en rätt läkare! Svarar ej samvetet "ja" till denna fråga, så är det ens ovilkorliga pligt att afstå från sitt förehafvande, förbättra sin inre menniska, blifva en moraliskt god medborgare, eller medborgarinnan, en trofast, äkta maka, en huld, uppfostrande fader eller moder — med ett ord en rättrådig menniska, som älskar Gud öfver allting och sin nästa såsom sig sjelf. Först under sådana förhållanden kan man hoppas framgång i de kurer, man företager sig; först då blir mycket klart, som förut förefallit en dunkelt och otydligt; först då blir man värdig att göra ett bruk af de läkemedel, hvilka naturen i så rikt mått förlänat den lidande menskligheten.

Ännu ett par ord till, och sedan slut! Vid användandet af alla sympatetiska läkemedel och kurmetoder är det i allmänhet bäst att könsskilnad eger rum mellan den, som ordinerar, och den, som begagnar botemedlet. Gamla menniskor, i synnerhet orkeslösa och svaga gubbar, böra af flere skäl afhålla sig från all befattning med dylika kurer. Bäst kvalificerade äro kraftige män från det 20:de till det 50:de, samt fruntimmer från den 17:de till det 47:de året. På den dag, på hvilken man ämnar företaga sympatikkurer, får man icke, vare sig man eller qvinna, hafva öfverlemnadt sig åt någon den fysiska kärlekens njutning, icke heller går det an, att fruntimmer befatta sig med utöfvandet af dessa kurer, under den tid de hafva sin rening. Öfver hufvud taget bör en hvar, som på sympatetisk väg vill bota sjukdomar, vid det sympatetiska medlens användande befinna sig fullkomligt väl. Små opassligheter är redan nog att förtaga en sympatitur all kraft och verkan och kunna till och med på den sjuke hafva ett skadligt inflytande. Alla häftiga sinnesrörelser, vare sig af sorg, glädje, vrede, förskräckelse, häftig längtan efter något, o. s. v., böra på de dagar, då sympatiker företagas, undvikas, emedan debåde på kuren och den sjuke ha samma ofördelaktiga och skadliga inverkan, som nyss nämndes. Ett lugnt, jemt, af en oskrymtad gudsfruktan genomträngt sinne är ett nödvändigt vilkor för framgången af alla dylika kurers användande. Det är äfven nödvändigt, att den sjuke, på hvilken en sympatitur skall användas, befinna sig i den högsta grad af sinnesro, fri från alla sinnesrörelser och passioner, samt dessutom icke är drucken, sömning eller utmattad. Med iakttagande af dessa enkla, men magtpåliggande regler kan man af naturens för oss dödlige dolda krafter i en mängd sjukdomsfall hoppas mera hjälp och bistånd, än okungheten anar och den öfverklöke visdomen någonsin vill medgifva.

Gudi allena äran!

Sympatikurer.

Medel mot Podager.

För flere än 130 år sedan var ett unguentum sympatheticum podagricum i stort rop, och skedde dess tillredande på följande sätt:

“Åderlåt den sjuke och förvara något af blodet, honom ovetande. Destillera detta blod tre gånger öfver sakta eld till ett vatten. Här-af tages 150 gram, svinister 30 gram, rosenolja 15 gram, finskrapad venedisk tvål 15 gram, björnfett 30 gram, oxmerg 15 gram, hvilket sammanblandas i en kopparpanna och får koka jemnt under beständig omröring, tills det hela blir tjockt som en salva. Med denna salva ingnidas, i ett varmt rum, fotbladet och det värkande stället mycket väl och foten koppas hvar åttonde dag i nytändningen, så försvinner podagern inom 9—10 veckor.” — Men detta resultat kan man just icke undra öfver, ty händelsen skulle vara den samma, om den sjuke blott hade tålmod och hölle diet, utan sympatetisk salva, och framför allt utan åderlåtning, som numera blott i ytterst sällsynta fall anlitas af förståndiga människor.

Sympatetisk Vapensalva.

N:o 1.

För sår med knif, värja, o. d. har Agricolas sympatetiska salva blifvit mycket berömd. Den består af ett halft lb. fett af en hanbjörn, 50 gram dagmaskar, stoft af en aflivads hufvudskål 60 gram, blodsten 100 gram, rödt pulveriseradt sandelträ och kälrot, af hvar-dera 10 gram, samt något vin.

När nu någon blifvit sårad och man kan erhålla det instrument, hvarmed såret blifvit tillfogadt, smörjes detta ställe med salvan, sålunda, att, om det är ett huggsår, smörjes vapnet nedifrån uppåt, annars läkes det ofvantill och blir öppet nedantill; men, om det är ett sticksår, så smörjes vapnet ofvanifrån nedåt med spetsen. Vet man icke, huru djupt det inträngt i såret, bör det smörjas öfverallt. När det nu är förbundet och man vill veta, om den sårade kommer sig, så håll vapnet, så långt det inträngt i köttet, öfver en sakta eld; men det får icke värmas för mycket, ty då förorsakar det patienten plåga och skada. Derefter strör man röd, pulveriserad sandel derpå, och lägger noga märke till, om vapnet svettas blod, ty då dör den sårade; i annat fall skall han blifva läkt (?!).

Kan man icke få vapnet, tager man ett stycke trä, låter blod af såret komma derpå och ombinder trästycket på samma sätt som vapnet, så läkes såret. Patienten får icke göra annat vid såret, än hålla det rent och lägga ett stycke vått linne derpå. Då såret renas, bör det strykas och aftorkas nedåt; det läkes då utan svulst och

plåga, om också den sårade är 40 mil aflägsen från den, som förbinder vapnet (?).

När vapnet eller trästycket är smordt och ombundet, lägges det på ett rent, hvarken för kallt eller för varmt ställe; man bör noga akta sig för, att icke luft eller dam kommer dertill, ty annars känner den sjuke det i såret. Vapnet bör i början ombindas hvar dag, som om det vore sjelfva såret. Så länge kuren varar, bör den sårade alldeles afhålla sig från könsungänge, iakttaga sträng diet i mat och dryck samt undvika alla skarpa, hetsiga och salta saker.

Så väl här, som då det talades om podagersalvan, finner utan tvifvel den insigtsfulle läsaren, att det är naturen, som läker såret, och att en i rent, kallt vatten doppad och på såret lagd linnelapp är vida bättre, än många både plåster och salvor, hvilka dock, då de blott smörjas på vapnet, åtminstone icke kunna hindra sårets läkande. Om den tron, att dietfel hos den sjuke tillkännagifver sig genom röda fläckar på vapnet, hvilket icke skall vara händelsen, då han förhållit sig rätt, beror på fakta eller inbillning, är outrönt, men att den sjuke, äfven om han är fullkomligt okunnig om experimentet, känner ovanlig plåga i såret, när man upphettar vapnet i elden, kan icke nekas, alldenstund det är bevisadt genom flere försök. Innan vapnet ombindes, bör ett alltför häftigt blödande ur såret först stillas.

N:o 2.

En annan sympatetisk salva är unguentum sympateticum Crollii. Den består nästan af samma ingredienser som Agricolas; endast beredningssättet är olika. Man kokar björnister och vildsvinsister, 100 gram af hvardera, en timme i rött vin; gjuter kallt vatten deri och uppsamlar derefter det derofvanpå flytande fett. Derpå tager man: Lumbricor, lotor. pulveris: Cerebri aprugni, Santali rubri, Mumie, Haemalit. af hvardera 30 gram, Musci e cranio hominis interemti 30 gram, och när solen står i vågens tecken, tillredes en salva af detta och fett. Den brukas likasom Agricolas salva.

Man kan också bruka den att stilla tandvärk, när man med en spån kommer tandköttet att blöda och derpå insmörjer och förbinder densamma med bemälda salva. I stället för en träspån kan man också betjena sig af en ny, ej förut begagnad, spik, som då behandlas på samma sätt.

N:o 3.

Ännu ryktbarare var Khunraths sympatetiska sår- och vapen-salva, hvartill man, utom ofvannämnda ämnen, äfven tog jernsaffran, svart prustrot, kålrot, o. a. d.

En ligt Khunrath stillar man blodet genom att tvätta såret med sin egen urin, och om man kan smörja och ombinda vapnet strax efter skadan är skedd, är det så mycket bättre. Till ombindning på det smorda vapnet brukar man först rent papper, som man sveper omkring detsamma, och sedan rent, torrt lärf, hvilket allt ombindes med en silkes- eller linnetråd. Vapnet förvaras på ett lagom varmt ställe. Den anförda dieten är ganska ändamålsenlig. Ingen spirituosa. Ingen för hårdsmält eller salt mat.

Att stämma blod.

N:o 1.

Först tager man ett nyvärpt ägg och gör ett hål deri, stort som en ärt, samt uttager hvitan och gulan och värmer skalet på en kakelugn. Derefter tager man något blod af den, som blöder, håller det i äggskalet tillika med ett halft lod pulveriserad ungersk vitriol, tillsmetar ägget med mjöl och vatten och insätter det i en varm bakugn. I samma ögonblick blodet stelnar i ägget, upphör äfven blödnigen. Är det blott näsblod, tar man 2 delar renad vitriol och 5 delar renadt koksalt, hvilka ingredienser stötas mycket fina och läggas i en ask, som man ställer på en varm kakelugn. Då pulvret blifvit något uppvärmdt, låter patienten 7 å 8 droppar blod falla på det, hvarefter asken noga tillslutes och omskakas. Få minuter derefter upphör blödnigen.

N:o 2.

Ett hos menige man i och omkring Rostock brukligt, sympatiskt blodstillande medel är det så kallade talandet öfver blodet. Man framsäger sakta för sig sjelf ett språk ur Bibeln, tager en liten, mycket ren, käpp af gran, eller annat trädslag, låter några droppar af det utflytande blodet falla på den, ombinder sedan käppen med rent lärft och lägger den på ett måttligt varmt ställe, der den hvarken kan beskinas af sol eller måne. Den sjukes uppmärksamhet på experimentet är väl här den mest verkande orsaken. Det är också stundom tillräckligt att visa med pekfingeret på det blödande stället, göra tre kors och säga sakta dessa ord: "Detta blod skall stanna och icke flyta längre, ??? i det helige Treeninghetens namn!"

*N:o 3.

Ett annat medel är följande: Man tager ett nyvärpt hönsägg, öppnar det i ena ändan, låter några droppar af hvitan flyta ut, och dryper några droppar af den blödandes friska blod i öppningen. Derpå ställer man ägget upprätt i varm aska, så, att icke det minsta flyter ut, och rör så länge försigtigt uti det med en träspån, till dess blodet börjar stelna, hvarpå man sätter ägget bort på ett måttligt varmt ställe. Alltsom äggets innehåll stelnar, skall också den blödandes blod hastigt bilda en blodpropp, och blödnigen till följd deraf upphöra.

N:o 4.

Några stilla blod dymedelst, att de taga en kil ur en pall, ett yxskaft eller en stege, fukta den med blodet och slå den in igen på samma ställe.

N:o 5.

För stillande af näsblod och för hämmande af fruntimrens alltför starka menstruationer behöfver man endast hålla pungört (Thalaspia bursa pastoris) eller röd arve (anagallis) i handen, tills örten blir varm, eller hänga den på bara huden omkring halsen ned till hjertgroppen. — Det bör för öfrigt observeras, att man af den sistnämnda örten skall taga sådana, som hafva röda blommor.

N:o 6.

Ädelstenen Jaspis, i synnerhet den röda eller gröna, eller ock den med röda eller gröna ådror, infattad i silfver, har ofta vid stark näsblod visat sig ega en underbar kraft att stilla blodet, då den fasthölls under tumfingret på den hand, som är på samma sida som den blödande näsborren.

N:o 7.

En vigselring, eller en dukat, hållen under tungan, har äfven ofta visat sig vara af mycken nytta vid blodflöden ur näsan.

N:o 8.

Blanda tillsammans lika delar stött vanlig harts, pulvriseradt växtkol och gummi arabicum, samt strö denna blandning på det blödande stället. Detta är ett både verksamt och pröfvadt medel.

Sympatetiska medel mot kräftsador på qvinnobröst, i näsan, på läpparne, i lifmodren och på andra kroppsdelar.

N:o 1.

Man tager ett stycke nyslagnadt höns-, dufvo- eller oxkött af samma storlek som såret, lägger det, ännu varmt och rykande, utan att aftvätta blodet, derpå, och fasthåller det med en ren linnekompress, hvilken får qvarligga örörd i 24 timmar, hvar efter man skär köttet i stycken och gifver det åt en korp att äta. Derefter renar man såret med frisk urin och lägger åter ett färskt stycke kött derpå. Om plågorna i såret icke efter tre dagars förlopp upphört, eller åtminstone betydligt lindrats, så förbinder man såret dagligen med en lefvande itufläckt, blödande råtta.

N:o 2.

S. H. v. Vogel anbefalld för flere år sedan, i Schwerius Aftonblad, en nyslagnad dufva såsom ett ganska verksamt medel mot de svåraste barnkrämpor. Hon genomskäres hastigt i två hälfter och bindes varm och skälfvande under barnets begge fotblad. En sådan half dufva kan också brukas i stället för en råtta till att förbinda kräftsador med, emedan man funnit den lika verksamt, och den sjuke ofta finner det motbjudande att låta lägga på en råtta.

N:o 3.

Mot Carcinoma uteri (kräfta i moderslidan) kan man anbringa stycken af det ännu varma köttet af oxar, kalffvar, dufvor eller sparfvar i vagina ända upp till modermunnen, och förnya det dagligen. Det stinkande flödet bättrar sig snart både till lukt och utseende, och om det onda icke har gripit för vidt omkring sig, läkes det fullkomligt på en tid af 5 till 8 veckor, om krafterna tillika understödja vätskorna om förbättras genom passande dietiska och medicinska medel.

N:o 4.

Man sammanbinder klorna på en lefvande kräfta, att hon icke förmår knipa, sedan fäster man henne öfver skadan, der hon blir liggande, till dess hon dör. Om kräftsadan icke är öppen, botas den alldeles häraf, och om ej detta är fallet, bringas den dock ge-

nom detta medel så långt, att den lätt kan botas genom tillhjälp af andra passande medel. Detta medel låter dock alltför otroligt.

N:o 5.

Om någon med sin nakna högra hand fattar en mullvad på midten och fortfar att så hålla detta djur, tills det dör, så skall handens derigenom få kraft att fullkomligt bota alla slags kräftbölder, innan de bryta ut, när man flere gånger öfverfar dem med handen. Emellertid förefaller detta väl osannolikt.

Medel mot vårtor.

N:o 1.

Man räknar hvarje särskild värta med sitt eget pekfinger, under det man långsamt går emot den klara fullmånen och ser upp på den.

N:o 2.

Man binder en röd slikestråd om hvarje värta, lossar derpå åter lyckan, tager den af värtan och drager knuten samman; sedan nedgräfer man tråden i jorden, eller, hvilket är ännu bättre, uppbränner den, så försvinna värtorna. Kuren bör företagas tre dagar före nytändningen.

N:o 3.

Man bestryker värtan tre gånger korsvis med menstrualblod i Guds Faders, Sons och den Helige Andes namn. Äfven denna kur lyckas bäst kort före nytändningen.

N:o 4.

Man bestryker hvarje värta tre gånger korsvis med friskt ox- eller kalkkött, hvilket man sedan nedgräfer på ett fuktigt ställe, att det snart må gå till förruttelse.

N:o 5.

Man ristar en lök korsvis, gnider värtan med den och kastar sedan löker i elden, eller nedgräfer den under ett takdropp.

*N:o 6.

Man tar, utan tillstånd af egaren, en lång tråd af ullgarn, slår en ygla på den och ombinder med densärskildt hvarje värta, hvar efter knutarne tilldragas och tråden nedgräfs under en takränna eller en liksten. I samma mån som tråden förruttnar, försvinna värtorna.

*N:o 7.

Man skär, i aftagande måne, ett kors i värtan på ett Borsdorfs-äpple, trycker den värta, som man vill blifva af med, mot äpplevårtan och nedgräfer sedan äpplet på en kyrkogård. Då äpplet hunnit ruttna, är värtan försvunnen.

N:o 8.

Man skär under aftagande måne, ett hårdt äpple i fyra lika delar och gnider värtorna duktigt med dessa bitar, om möjligt så mycket, att de blöda. Derefter sammanbinder man äpplebitarne tre gånger korsvis med en utan egarens tillstånd tagen ylletråd och nedgräfer dem under ett takdropp, eller kastar dem med strömmen i ett rinnande vatten. Då äpplet går till upplösning, försvinna värtorna.

*N:o 9.

Gnid vårtorna en gång, under aftagande måne, med ett stycke färskt fläsk och nedgräfd detta i en kyrkogård, eller på en afrättsplats, så är du snart fri från dem.

*N:o 10.

Tag kort före nytändningen så många ärter, som du har vårtor, och begif dig till en bro, som är byggd öfver rinnande vatten. Bestryk derefter korsvis hvarje vårta med en särskild ärta, sammanbind sedan ärterna i en lapp af något linne, som du burit på kroppen och kasta dem öfver hufvudet i vattnet, men med strömmen, utan att se dig tillbaka! Det hjälper med säkerhet.

Sympatiska medel mot påssjuka, förhårdningar svulst i blodkärlen (Angiektasi, Telangiektasi, Fungus hæmatoides).

N:o 1.

En i en tysk stad boende, trovärdig, kraftig och frisk grofsmed har försäkrat doktor Most, att han ofta fördrifvit ofvannämnda sjukdomar på följande sätt: Den sjuke, som icke bör känna något till kurmetoden, begifver sig i nedan till smedjan, blottar den lidande delen och väntar på, hvad som skall ske. Smeden lägger ett nytt stycke jern i elden; blåsbalgen sättes i stark fart, så att jernet snart må blifva glödande. Han tilltalar den sjuke, och söker gifva honom mod. Det glödande jernet rensas nu sorgfälligt med hammaren från slaggen och utsmides något, hvarefter svulsten tre gånger korsvis bestrykes med den varma hammaren. Detta är hela förfarandet, hvarefter svulsten inom kort tid aftager och slutligen försvinner.

N:o 2.

I ett gammalt manuskript läses följande medel: "När någon har en sådan svulst, skall han taga ett stycke fläsk och bestryka den dermed, samt derefter lägga fläsket i en likkista emellan den dödes ben, hvarvid iakttages, att, när den sjuke är en mansperson, bör liket vara af ett fruntimmer och tvärtom. I samma mån som fläsket ruttnar, försvinner svulsten."

Medel mot tandvärk.

N:o 1.

En viss Herr H. i Rostok stillade tandvärk helt enkelt på följande psykiskt verkande sätt: Han frågade patienten med mild röst: "Har ni tandvärk?" När nu denne naturligtvis svarade: "Ja", genmälte Herr H. med stark och hård röst: "Det är icke sannt; alls icke sannt!" Och dermed var tandvärken borta.

N:o 2.

Samme Herr v. H. stillade äfven tandvärk endast dermed, att han lade sin hand på kinden af den lidande sidan. Hjelpte icke detta, tog han en spik, som var fri från rost, och berörde med spetsen af den hålet i den sjuka tanden, eller närmast intill den, tandköttet. Sedan slogs spiken in i växande träd. Vid första slaget

sade han sakta: "I Guds Faders namn!" Derpå frågade han: "Har ni ännu tandvärk?" Antingen svaret var ja eller nej, följde nu det andra slaget med de orden: "I Guds Sons namn!" Derefter upprepades åter samma fråga, och vid tredje slaget sade han: "I Guds, den Helige Andes namn!" Efter en liten stunds förlopp var tandvärken försvunnen.

N:o 3.

Man tager en ny, obrukad pennknif, ristar dermed tandköttet i närheten af den sjuka tanden, samlar blodet i en ren, hvit linnelapp, invecklar denne i ett stycke papper och sticker den i fickan på den klädning, man har på sig, der man låter den ligga i tre dagar, hvarefter den nedgräfvnes på ett ställe, som icke gerna kan komma att besökas af några menniskor.

N:o 4.

Man skrifer den af tandvärk plågade personens för- och tillnamn, på tre olika sätt, på en bit papper, t. ex. sålunda:

Johan Fredrik Meyer,
Fredrik Johan Meyer,
Meyer Johan Fredrik,

sammanvecklar papperet och fastspikar det på kammardörren med en liten nubbe.

N:o 5.

Man fångar en myra, en fluga, eller, ännu bättre, ett bi, krossar det, fuktar pekfingeret med djurets vätska, bestryker med denna tandköttet nära tanden, och låter den starkt utflytande spotten drypa på den krossade insekten.

N:o 6.

Man tager ingefära, tuggar den, låter saliven flyta till den sjuka tanden och utspottar den på en ren linnelapp, hvilken en annan person derefter sticker på sig och nedgräver på ett ställe, dit den sjuke icke gerna kan komma.

N:o 7.

Man skär med knif i ett ungt fläderträd, af en barnarms tjocklek, ofvanifrån nedåt, och lossar ett stycke af barken, dock så, att den blir hängande vid trädet. Då detta experiment anställles, bör ansigtet vändas mot öster, och den sidan af trädet, der man gör inskärningen, mot vester. Nu skär man en liten spån ut af stammen, sticker dermed i tandköttet vid den sjuka tanden, till dess det blöder, och sätter spånen, så blodig den är, strax in igen på sitt ställe. Sedan trycker man den aflösta barken åter deröfver, pålägger något färsk kogödsel, betäcker denna med ett stycke näfver och ombinder sedan alltsammans ofvan och nedan med en några gånger sammansnodd list af rödt ullgarn.

N:o 8.

Man tager loppgräs (Persicaria), som växer ymnigt på många ställen, och lägger det först i kallt vatten. Sedan lägger man det på kinden på den sidan, der man har värken, och låter det torka af värmen, hvarefter man lägger det i gödsel för att ruttna.

*N:o 9.

Gå en morgon, kort efter solens uppgång, eller en afton, kort före dess nedgång, då månen är i aftagande, ut på en äng, fall der på knä, med ansigtet vändt mot vinden, och gör med en ny, förut ej brukad knif tvenne parallela inskränningar (==) i marken. Stick sedan knifven inunder torfvån, först på den ena och sedan på den andra sidan och lossa henne från den vidlådande jorden, på sådant sätt, att hon, ehuru fasthängande vid marken med de tvenne sidorna, kan med knifven upplyftas så, att man ser dagen igenom på andra sidan. Blås derefter tre eller nio gånger efter hvarandra genom denna öppning; tryck sedan torfvån till och gå derifrån utan att se tillbaka, så försvinner tandvärken.

Medel mot hicka.

N:o 1.

På ett psykiskt sätt botas detta besvärliga och obehagliga, krampaktiga symptom i svalget mycket lätt, då det påkommit en, som annars är frisk, genom förkylning, kall dryck, o. s. v.; men om det härrör af stor svaghet efter elakartade febrar, hjälper icke den sympatetiska kuren. Denne består deruti, att man beskyller den hickande för någon handling, som han icke begått och öfver hvilken beskyllning han blir ond, t. ex. man säger till honom: "Hvarför har du stulit min bok, mitt garnnystan, min spatserkäpp, min stöfvelknekt? Hvarför ljög du i går på mig?" o. s. v. När hickan upphört, kan man gerna säga, hvarför man gjort sådana frågor, och man skall då blifva tackad för sin lilla osanning.

*N:o 2.

Ett annat medel emot detta onda är: Den sjuke öppnar munnen och tillsluter ögonen, sedan sticker man honom, under ett par minuter, ett litet nystan i munnen. Emellertid får han icke öppna munnen för att tala.

N:o 3.

För hicka hos små barn, är följande medel ganska verksamt: Man gör munnen spetsig och blåser nio gånger efter hvarandra på barnets panna och kind. Derpå följer ett djupt andedrag och dermed är anfallet häfdt.

*N:o 4.

Drick tvenne gånger kallt vatten ur ett dricksglas och se för hvarje gång under botten på glaset.

Medel emot födelsemärken på små barn

(nævi materni).

N:o 1.

Man går in i ett hus, hvarest finnes ett barnlik, för barnet bort till likkistan, tager likets hand och bestryker märket trenne gånger korsvis med densamma. Det plägar då småningom aftaga, och slutligen alldeles försvinna. Doktor Most har funnit denna kur verk sam på barn öfver ett år, ja, till och med vid ett tillfälle på en fullvuxen person. Bäst är det, om kuren företages under aftagande

måne och på en söndags eller torsdags förmiddag. — Efter nyare åsigter bör man så litet som möjligt komma nära lik; allra minst må späda barn göra det. Har den döde haft någon smittosam sjukdom, faller detta af sig sjelft.

N:o 2.

Ett annat medel, som doktor Most funnit verksamt, är följande: Man skaffar sig på en linnelapp något menstruationsblod af en frisk, jungfrulig flicka. Med detta bestryker man stället tre gånger och kastar sedan lappen på elden.

N:o 3.

Utse om våren, i saft-tiden, under aftagande måne, en pil eller al, lossa barken försigtigt på den af trädets sidor, som vetter mot öster, och utskär derunder ett spån, med hvilket man skrapar födelsemärket, tills det blöder. Derefter sätter man spånet i samma läge, som det förut i trädet innehade, betäcker det med barken och denne åter med något kogödsel och ett stycke näfver, att det snart kan gro samman. I samma mån, som såret på trädet växer igen, försvinner födelse- eller modermärket.

*N:o 4.

Om modermärken strax efter födseln några gånger bestrykas med efterbörden, pläga de äfven vanligtvis försvinna, såvida kuren kan företagas i nedan, och modren för öfrigt har en frisk kroppskonstitution.

Medel mot gikt.

N:o 1.

Ett ganska verksamt medel emot gikt är följande: Man upphänger en padda, tills hon dör af sig sjelf och torkar till en mumie. Denna bär man derefter, insydd i lärft, på bara kroppen. En vän af professor Pfaff i Kiel (se hans skrift om animala magnetismen 1817), som led mycket af giktplågor, ja, till och med hade kontrakta fingrar, bar denna mumie på kroppen, och blef, enligt Pfaffs försäkran, aldeles fri från sina plågor.

*N:o 2.

Ett annat medel mot gikt är följande: Man koppar den lidande delen, samlar blodet, tillsätter lika så mycket urin af den sjuke, slår båda delarne i ett hål, hvare är planterad en pil-telning, och betäcker det derefter väl med jord. Hvar åttonde dag koppas patienten ånyo, och blodet gjutes på det unga trädet, som snart får blad, hvarefter värken försvinner.

*N:o 3.

Gå tre dagar å rad, om morgonen före solens uppgång, till en fläderbuske, grip omkring dess hufvudstam med handen och säg tre gånger: "Fläderbuske, jag har gikt, det har du icke; tag den ifrån mig, så har icke heller jag någon; i Guds Faderns, Guds Sons och Den Helige Andes namn."

Medel mot tarm-, nafvel- och pung-bråk hos små barn.

N:o 1.

Uppsök om våren, då månen är i aftagande, antingen i skogen eller annorstädes, en ung, löfrik och frisk ek af en half fots tjocklek i genomskärning, och magnetisera den, på Mesmerska sättet, som Wolfart (p. 188) beskriver. Man ställer sig nemligen på ett afstånd af 3 till 6 steg från det utvalda trädets sydsida, bestämmer en högra och en venstra sida, hvarigenom begge polerna bildas, och en linie, som delar midteln, æquator. Med en ny, rostfri, fingerlång jernspik, utan hufvud, hvilken man håller i högra handen, följer man, ifrån bladen, trädets hufvud- och bigrenar, ända ned till stammen; derpå för man strecken i luften ned till roten. På samma sätt förhåller man sig med trädets nordvest- och öst-sida. Derpå föres den sjuke ut under trädet och ställes så, att hans ansigte vändes mot söder, och ryggen stödes emot trädets sydsida.

Nu blottar man bräcket, bestryker det tre gånger korsvis med spiken och slår denne så djupt in i trädets sydsida, att den icke står i lika höjd med barken, utan tränger ännu djupare in. Hålet tillsmetas med litet ympvax. Allt efter som stället sammanväxer och öfverdrages med ny bark, försvinner också bräcket.

I stället för en ek, kan man också bruka ett ungt bokträd till experimentet. Några välja helst en fredag dertill, och förnya experimentet tre gånger på tre särskilda fredagar. En del belackare påstå, att kuren hjälper lika litet, hvilken dag man väljer.

*N:o 2.

Man tager i nedan ett alldeles nyvärpt ägg, medan det ännu är varmt, gör ett hål derpå och låter den sjuke utsuga dess innehåll. Derefter låter patienten sitt vatten i skalet, hvarefter detta upphänges i en köksskorsten. Eftersom urinen fördunstar ur skalet, försvinner äfven sjukdomen. Kuren är i synnerhet att rekommendera i de fall, då den sjuke lider af vattenbräck.

N:o 3.

I ett gammalt manuskript läses följande: "Tag en spik ur en likkista, berör med dess hufvud bräcket midtpå, eller på det ställe, der det är mjukast. Låt derefter patienten gå barfota, eller i strumpsockorna, bort till en ek; ställ honom upp emot trädet och slå spiken in i det, tätt öfver den sjukes hufvud. Alltefter som spiken inväxer i trädet, försvinner också bräcket.

N:o 4.

Ett annat medel mot denna sjukdom består i en tunn, fin jernring, så stor, att den kan omfatta bräckskadan. Man låter ringen ligga en timme på bräcket, veckla den sedan in i rent, hvitt linne och lägger den på ett kyligt ställe, der hvarken sol, dam eller smuts kan komma åt den. Experimentet begynnes vid ingående fullmåne, och företages inalles tre gånger.

*N:o 5.

Man tager ett ägg, hvori man gör ett hål och slår ut hvitan, låter den sjuke kasta sitt vatten deruti, och nedgräfvder det under

en dörrtröskel, som den sjuke ofta måste gå öfver. Efterhand, som urinen dunstar bort, försvinner bräckskadan.

Medel mot ofrivilligt urinerande i sängen.

*N:o 1.

Herr v. H. försäkrar, att han funnit följande medel synnerligen verksamt emot denna svaghet, så väl hos barn som fullvuxna, sedan man förgäfvets brukat läkarehjelp. Man tager nemligen en eller två småfiskar, t. ex. sådana, som icke sällan finnas i magen på gäddor, torkar dem några dagar på ett varmt ställe, pulveriserar dem, blandar pulvret i vatten och gifver deraf åt den, som skall botas, ett teskedblad tre morgnar efter hvarandra på fastande mage.

N:o 2.

När ett svin slagtas, så tag dess könsdelar och tillaga en korf deraf; gif den sjuke denna att äta, utan att han vet, hvaraf den är lagad, så försvinner detta onda. Märkligt är, att till en mansperson bör korfven tillagas af en fargalt, och till ett fruntimmer af en sugga.

N:o 3.

Gå till en bagare och vidtala honom, att, när man skickar barnet, som är besväradt af denna ovana, till honom, han då tager det och stryker det med ugnsofan tre gånger mellan benen. Probatum est.

N:o 4.

Låt tre glödande eldkol falla mellan kroppen och linnet, tre aftnar å rad, innan den sjuke går till sängs!

Sympatikur mot halssjuka.

N:o 1.

Man vecklar en karmosinröd silkestråd några gånger om halsen på en huggorm (vipera) och stryper honom på detta sätt. Sedan binder man denna tråd om halsen på den sjuke. Säges hjelpa säkert.

N:o 2.

Eller tag ett svalbo, torka och stöt det till pulver; koka det derefter i vin, tills det blir som en gröt, och lägg den på den sjukas hals såsom ett vanligt omslag.

N:o 3.

Man köper sig en ny kruka med lock, och en svamp, hvari ännu är sten. Svampen betalar man utan att pruta, men de penningar, med hvilka betalningen sker, böra vara udda. Derpå slår man så mycket af den sjukas urin i krukans, som han låter tre gånger, kastar svampen och hufvudet af en gädda deri, lägger locket öfver och tillsmetar det med lera. När esmeten blifvit torr, bränner man alltsammans till pulver, i det man först låter urinen inkoka, och sedan förstärker elden. Detta håller man i en flaska, gjuter godt, hvitt vin derpå, omskakar det ofta och gifver den sjuke följande dagen efter fullmånen intill nymånen, hvar morgon, medan han ännu är fastande, ett glas deraf att dricka. Om halssvulsten icke strax alldeles försvinner, bör man upphöra med kuren, tills full-

måne igen infaller, och fortfara dermed till nymåne; detta medel har ofta hulpit.

Medel mot ondsår.

Den, som har ett sådant utslag på hufvudet, bör ställa sig med ansigtet emot månen, då den är i tilltagande, stryka med handen tre gånger korsvis öfver det onda såret, och dervid uttala orden: "Det, jag ser på, taga till; det, jag stryker på, tage af, i Guds Faders, Sons och Den Helige Andes namn!"

Medel mot reformar.

N:o 1.

Man tager en linnelapp med torrt menstruationsblod af ett ogift fruntimmer. Med denna bestryker man reformen korsvis tre efter hvarandra följande fredagar, i Guds Faders, Guds Sons och Den Helige Andes namn, och bränner derpå lappen upp i lågeld.

N:o 2.

Man går i nedan, då månen skiner klart, med den sjuke till ett stilla vatten och säger, i det man vidrör reformen: "Månen och reformen gå öfver vattnet; månen kommer igen, men reformen blir borta † † † i Guds Faders, Sons och Den Helige Andes namn."

Medel mot svåra barnsängar.

N:o 1.

Den för några år sedan afidne, skicklige accouchören doktor D**** plägade, efter gamla jordegummors plägsed, då han var kallad till en barnsängshustru, strax vid sitt inträdande i rummet fråga, om alla lås voro öppna på koffertar, kistor och skåp i hela huset. Om icke så var, skulle det ske i ögonblicket. Doktor Most har ofta med framgång betjenat sig af samma medel för att verka psykiskt och förminska mången barnföderskas konvulsiviska contractions uteri, ångest och själsrörelse, förorsakade af dumma barnmorskors och tjenstaktiga grannqvinnors sladder o. s. v. Den nödvändiga konsthjelpen medelst tångoperation, eller vändning, lättades derigenom ofta mycket, äfvensom barnsängshustrun blef förskonad för många plågor, då alla de invärtes könsdelarne utvidgades, krampen i uterus häfdes och barnet således lättare och hastigare kunde framföras.

N:o 2.

Tag två hönsägg, koka dem som vanligt och gif barnaföderskan två fulla matskedar af det vatten, hvori de blifvit kokta.

N:o 3.

Man binder så nära barnaföderskans blygddeklar som möjligt en s. k. örnten (æthites) af gul sandfärg, hvilken, då man skakar den, skallrar, som om andra småstenar voro ini den. Så snart förlossningen är skedd, borttages stenen.

N:o 4.

Tag huden af en drägtig hind, som blifvit skjuten mellan tvenne vårfrudagar, bered af den en gördel och bind om lifvet på barnaföderskan, så äro hennes plågor snart öfverståndna,

N:o 5.

Tag ett händelsevis funnet ormskinn och bind det på den i barnsnöd stadda qvinnans nafvel, så lindras värkarne och barnet framfödes med lätthet.

N:o 6.

Ädelstenen malakit, buren af den hafvande på nafen, stärker på ett nuderbart sätt det i moderlifvet befintliga barnet. Då födslovärkarne infinna sig, borttages stenen och bindes ofvanom högra knäet, hvarefter förlossningen snart följer.

N:o 7.

Efterbörd af en förstföderska, torkad, och en half skrupel ingifven, befördrar förlossningen, äfven om fostret redan skulle vara dött i moderlifvet.

N:o 8.

Gallan och lefvern af en ål, fångad och dödad i nedan, torkade, pulveriserade och i vin till en hasseluöts vigt ingifna, hafva ofta vid svåra barnsängar visat sig mycket verksamma att befördra förlossningen.

Att befördra efterbörd.

Man tar testiklarne efter en hingst, som blifvit kastrerad i Mars eller Juni månad, sönderskär dem i små bitar, torkar dem i en ugn och pulveriserar dem på det noggrannaste. Af detta pulver tager man sedan så mycket, som man kan fatta med trenne fingrar, och låter barnaföderskan intaga det i något slags tjenlig soppa. Gör pulvret ej verkan första gången, så upprepas det med 3 timmars mellan tid, tills verkan följer.

Medel mot magkramp, väderkolik och andra hastigt påkommande plågor i underlifvet.

N:o 1.

Man tager en flaska, som rymmer cirka ett kvarter, fyller den med frisk ko- eller getmjölk, håller den fast vid båda ändarne och gnider dessa med fingrarne, så att rörelsen föres utåt till kanten. Småningom tager man fingrarne bort från ändarne, i det man, för att tala med Mesmer, sammantrycker det magnetiska fluidet. Sedan stryker man ett dricksglas på samma sätt, slår det fullt af mjölken och gifver den sjuke att dricka, på sådant sätt, att man håller glaset emellan tumfingret och lillfingret. Låter man patienten dricka mjölken på detta sätt, skall han, enligt Mesmer, märka en smak, som icke eger rum, om han dricker den på vanligt sätt. Mjölken bör drickas ganska långsamt.

N:o 2.

Ett annat ganska verksamt medel emot detta onda, så väl att skydda deremot, som att bota det, är att bära en magnetplåt i hjertgropen och två magnetiserade byglar på fötterna. Denna kur understödjes vidare genom ett tredje medel, som i lindrigare fall redan ensamt hjälper:

N:o 3.

Man tager nemligen en silkesduk, värmer den några minuter på det blottade och sedan åter på det med vest eller bröstduk betäckta bröstet, och gifver den åt den sjuke, som lägger den på bara underlivet och gnider detta dermed i en krets, så, att på venstra sidan frotteringen går nedåt och på den högra uppåt.

Medel mot förstoppning.

Enligt Leipziger Universal-lexikon var Agricola i besittning af den hemligheten, att låta en menniska purgera utan all inre eller yttre medicin. Sälunda lät han en viss grefve purgera 12 gånger dagligen, derföre att denne hade gjort narr af sympatitikern. I synnerhet är detta medel användbart för hafvade kvinnor, som lida af obstruktion, alldenstund det icke, som fallet är med många andra laxermedel, skadar hvarken modren eller barnet. Det består i följande:

N:o 1.

Man tager benpipan af ett skeletts armar eller ben, afskär den jemt med en såg i begge ändar, fyller den med exkrementen af dn person, som man vill låta purgera, tillsmetar den derefter med wax i båda ändar och öfverbinder den väl med en blåsa, så att luft hvarken kan komma ut eller in i den. Lägges nu benpipan i ljumt, öfver en sakta koleld stående vatten, så kommer den, hvars exkrement äro inneslutna i henne, att purgera så länge, till dess benpipan tagges upp ur vattnet.

*N:o 2.

Eller: man tager två pennpåsar, fyller dem med exkrementen af den person, som skall laxera, tilltapper dem med lack och kokar dem båda i vatten. Patienten känner strax derefter starka magref och kommer att purgera, tilldess påsarna tagas upp ur vattnet och blifva kalla.

N:o 3.

Tag exkrementen efter den person, som man vill skall laxera, och knyt dem in i en linnelapp; fastbind sedan detta knypte, eller denna påse, vid en käpp och nedstick denna i ett rinnande vatten så, att knytet eller påsen förblifver under vattnet. Så länge exkrementen förblifva på detta sätt, måste patienten fortfarande, med korta mellanskof, laxera.

Medel mot hårdnackad gikt och plågor i lemmanne samt mot gulsot.

N:o 1.

Tag vitriol $\frac{1}{4}$ skålpund, koksalt 1 skålpund och rinnande vatten $1\frac{1}{2}$ kvarter, blanda det väl och koka det i en ny, tillyckt gryta. Allt efter som vattnet bortdunstar, bildar sig en sten. Denna delas i 4 lika delar. Den första delen stötes till fint pulver, hvarpå man häller så mycket af den sjukes urin, som man sjelf behagar; derefter slår man alltsammans i en flaska med trång hals och tilltapper det väl, så att ingen luft kommer till. Derpå skakas flaskan tre gånger och sättes bort på ett ställe, der den tills vidare får stå orörd.

Välj sedan 2 timmar, helst om förmiddagen, och tillsäg den sju-

ke, att han vid denna tid lägger sig till sängs, betäcker sig väl och bereder sig att svettas. Omrör så den i flaskan varande vätskan 9 gånger, så faller patienten i en stark svettning. Härmed bör fortfares 9 dagar, och när detta skett, tillredes den andra delen af stenar, med urin på samma sätt, till dess åter 9 dagar hafva förflutit. Härmed fortfares, tilldess alla 4 delarne äro brukade och patienten är frisk, om det vill sig väl.

N:o 2.

Man tager 2 lod koksalt och af den sjukes urin efter behag, säger patienten en bestämd timme, då han skall gå till sängs och hålla sig färdig att svettas. Sedan slår man urinen med saltet i en ny panna och kokar den $\frac{1}{4}$ timme, då den sjuke faller i en stark svettning. Denne kokning upprepas i 9 dagar; men det tages hvarje morgon frisk urin på fastande mage och nytt salt.

N:o 3.

Man tager, tre dagar före nytändningen, en hundrofva (helgefrefva, qvesrot, Bryonia alba, L.) gör ett hål i den och fyller det med blod, som man medelst koppning utdragit ur den lidande kroppsdelen, samt tilltapper öppningen med färsk kogödsel. Derefter nedgräfvdes roten, klockan 12 på natten, i närheten af en korsväg. Då roten uppspirar och skjuter gröna skott, försvinner sjukdomen, enligt hvad man sagt.

N:o 4.

Andra verkställa kuren på sådant sätt, att de tre dagar före nytändningen taga ofvannämnda rot, doppa den 3 gånger i blod, som medelst koppning blifvit utdragen ur den lidande kroppsdelen och nedtrycka den sedan med samma kroppsdelen i ett i jorden, i närheten af en korsväg, med en obeslagen ask-käpp borrhadt hål, hvar efter resten af blodet gjutes öfver det ställe, der roten blifvit planterad.

N:o 5.

Koka ett stycke nyslaktadt fläsk i den sjukes urin, tills den senare alldeles inkokat. Förfar på detta sätt tre gånger och gif fläskstycket sedan åt en hungrig hund eller sugga att äta. Detta medel lär ofta hafva hulptit så väl för giktplågor, som flere andra sjukdomar, såsom frossa, gulsot, podager, tandvärk o. s. v.

Medel mot nervfeber.

En lefvande groda (rana bombina) sättes i en ny lerkruka; derpå öfverljutes den med urin, som den sjuke låtit före solens uppgång, och krukan tillyckes med ett lock. Nu gräfvder man ett hål på ett ställe, som hvarken beskines af sol eller måne, t. ex. i en källare, och begraver krukan deruti om middagen, precis när kl. slår 12. — Från detta ögonblick bättras den sjuke dagligen och blir fullkomligt frisk.

Medel mot intermittenta febrar, underlivets och bröstets krämpor, nervös höftvärk, migrän och andra nervsjukdomar.

Om svinkött kokas i den sjukes urin och gifves en hund att äta, botas han ofta från långvariga sjukdomar, i synnerhet för intermit-

tenta febrar (frossor). Äfvenledes har en gammal, inrotad benskada blifvit kurerad med den sjukens urin, hvori ett ägg blifvit hårdkokadt och sedan nedgräft. Man kan äfven, förmedelst patientens urin och blod, fortplanta sin sjukdom i en pil.

Att transplantatio morborum utgör en egen sympatetisk kurmetod, är bekant. Det råder intet tvifvel, enligt hvad mången god läkare vet, att en mängd sjukdomar, i synnerhet nervösa, kunna botas härigenom.

Medel mot den så kallade boskapssjukan.

Tag i nedanet svamp, som växer på gamla lindar, torka och stöt den till pulver samt blanda något deraf i det vatten, som boskapen dricker, så dör på länge icke något kreatur af dem, som begagnat sig häraf.

Mot fallandesot eller epilepsi.

N:o 1.

När någon får denna sjukdom, så afklipp genast naglarne på den sjukens händer och fötter och inlinda dem i en liten lapp; bora derefter, kort före solnedgången, ett hål i ett ungt körsbärsträd och instick deri bemälda lapp samt tillslut hålet med en propp af ung ek eller flyg-rönn (rönn, som växer på andra träd, eller högt uppe på berg, der inga andra träd finnas), så säges sjukdomen gifva sig.

N:o 2

Man tager af den sjukens exkrement, som han gifvit ifrån sig under anfallet, eller strax derefter, och bränner upp dem; likaledes kan man taga det med dem smutsade linnnet och uppbränner det. Lär hafva hulpit.

N:o 3.

Ett annat märkvärdigt, men ofta dödligt verkande medel är att låta den, som har fallandesot, dricka det varma blodet af en aflivad. Derpå bör han springa så fort, att han kommer i svettning. Doktor Most omtalar en händelse, då den sjuke, efter att hafva druckit blodet, knappt hade kommit hundra steg, förrän han störtade död på stället.

N:o 4.

Ett fjerde sympatetiskt medel, som redan Galeus har anbefalt, är pionrot (*radix pæoniæ*), som bör uppgrävas i Juli månad, under aftagande måne, vid middagstimmén på en Söndag. Denna rot bör den sjuke bära om halsen i ett band.

N:o 5.

Man tager fett af en vildkatt, sålunda nemligen, att, om patienten är en mansperson, tages det af en katt, och i motsatt fall af en katta. Detta smörjer man medelst en svart hönsfjäder, eller med ringfingret, något varmt på den sjukens nafvel och ingnider det väl, just på den tid, då han har anfallet. Det skall snart göra sin verkan.

N:o 6.

Om man under anfallet sticker den fallandesjuka en nypa groft salt i munnen, förminskas sjukdomen ofta betydligt.

*N:o 7.

Man tager, tre dagar före fullmåne, i September eller Oktober månad, en flädertelning, som uppvuxit på ett pilträd, och sönder-skar den så fint som möjligt med en ny, förut ej begagnad knif. Af dessa bitar tar man sedan 9 stycken, som man insyr i en liten pung af siden, och ombinder denna med en snodd, till hvilken patienten, om möjligt, bör hafva spunnit tråden och som bör vara så lång, att pungen kan i den bäras om halsen. Denna amulett bör icke hängas om halsen förr, än efter en paroxysm, sedan den sjuke blifvit väl re-nad invärtes; men sedan den en gång blifvit anbragt, får man ej taga den bort förr, än den af sig sjelf, utan allt våld, genom snod-dens afnötande affaller. Då detta sker, bör den icke af någon men-niska med blotta handen upptagas, utan med en eldtång hvarefter den nedgräfvnes i jorden på ett ställe, dit ingen människa kommer. Om man af samma telning, af hvilken man tagit spånorna till amu-letten, gör ett rör, ur hvilket den sjuke, under den tid han bär amu-letten, dricker, så är det så mycket bättre och säkrare.

N:o 8.

Man torkar något af efterbörden efter en qvinna, som i första barnsängen födt ett gossebarn, och pulveriserar den, samt gifver den sjuke, att i litet vin, 3 mornar efter hvarandra, under aftagande måne, intaga.

N:o 9.

Då någon för första gången får fallandesoten, bör man genast taga alla de kläder, som han har på sig, icke ett enda plagg undan-taget, uppbränna dem under öppen himmel, hopsamla askan och kasta den i ett rinnande vatten, med ström och vind, så återkommer ej sjukdomen.

N:o 10.

Tag ett qvintin kamfert, dela det i 9 lika delar och låt den sjuke 9 gånger efter hvarandra intaga dem i sin egen urin, under det att man tillika binder patienten ett stycke varmt, rostadt rågröd på nafveln och låter honom, väl inhöljd, svettas i en varm kammare.

N:o 11.

Utgräf i Mars månad, då månen är i aftagande, en pionrot och bär den om halsen, på sådant sätt, att den hänger ned i hjertgropen. Om patienten är en mansperson, bör roten upprävas af en qvinna och tvärtom; dock bör icke något jern komma vid roten.

Medel mot fräknar.

Gå med den, som har fräknar, bort till ett ställe, hvarest är ett hvalf eller en gammal mur, och stryk på muren med din flata hand, tills den blifver fuktig; dermed öfvergnidas ansigtet, händerna och bröstet på den fräkniga. Detta upprepas tre gånger. Gå sedan bort, utan att se tillbaka till stället, och förbjud den fräknige att någonsin komma dit igen, ty då komma fräknarna åter.

Medel mot såra bröstvärtor.

Tag kort förrän qvinnans nedkomst väntas, en handfull ärter, koka dem så mycket, att skalet blott sammankrymper. När nu för-

lossningen är förbi, så tag efterbröden, blanda ärterna deruti och nedgräf alltsammans. Det hjälper säkert, och qvinnan skall icke känna någon plåga, när hon gifver barnet bröstet.

Medel mot förskräckelse hos hafvande qvinnor, för att förekomma missfall.

Strax efter skrämselfn bör man låta qvinnan äta malt, äfvensom hon i ögonblicket bör kasta sitt vatten. — Att vrede och förargelse icke efterlemna skadliga följder, när man strax urinerar, är en allmän folktro.

Mot vagel (stolstek) i ögat (Hordeolum).

*N:o 1.

Ett ganska verksamt sympatetiskt medel emot detta besvärliga onda, som hos mången infinder sig hvarannan eller hvar tredjedje månad, och merendels öfvergår i bulnad, är följande: man bstryker det sjuka ögonlocket, så snart man märker de första spåren af rodnad och svulst på ögonlocket, tre gånger med en förlofningsring af guld. En dukat af finaste guld gör samma tjenst. Om det onda icke försvinner på andra eller tredje dagen, upprepas experimentet.

*N:o 2.

Ett mycket allmänt och enkelt medel är, att man hvarje morgon på fastande mage tager af sin egen spott och stryker den tre gånger på vageln. Härigenom förtäres och försvinner denna alldeles. Om detta medel än skulle försaka någon sveda, så bör den icke afhålla patienten från att nyttja kuren.

Medel mot fläckar på ögonen, äfvensom mot inflammation och plågor i dem.

N:o 1.

Tag en knif, för den med handen nära till ögat, gör tre kors framför det, i Guds, Faders, Sons och den helige Andes namn, och låt derpå den sjuke gå stillatigande bort.

*N:o 2.

En viss man har kurerat flere kroniska ögonsjukdomar dermed, att han betecknat ögonen med tre kors, i Guds Faders, Sons och den helige Andes namn. Patienten måste komma till honom på en Fredag, och upprepa detta tre Fredagar å rad, så att kuren varar i tre veckor.

Medel att befordra mjölken hos mödrar och ammor.

Man tager till hvart bröst en bomullsvadd, af två händers storlek, och lägger den 1 minuter på en mans blottade bröst (en makes, faders, släktings), tilltäcker den med kläderna, tager den sedan af och beströr den med finstött pimpinellerot (radix pimpinellæ pulverisata) ett halft lod till hvart bröst. Derpå lägges vadden på, hvilket förnyas en gång dagligen i 3 dagar. Den bör bäras dag och natt, bröstet hållas mycket barma, och qvinnan noga akta sig för förkylning.

Medel att betaga en qvinna mjölken.

När detta skall ske med en qvinna, som icke gifver di, behöfver man endast hänga en grodsten på hennes blottade rygg.

Medel mot melankoli, tryckning i hufvudet och sanslöshet.

N:o 1.

Man tager en hasselnöt, som antingen har ett hål af naturen eller är maskstungen; igenom detta hål krossar man det, som ännu är i nöten, med en nål och skakar det ut. Sedan sticker man ögat af en påfogelfjäder deruti, fyller det sedan med jungfruvax. Slutligen insyr man nöten i ett litet stycke karmosinrödt taft och hänger den om halsen.

N:o 2.

Mot denna sjukdom anbefalles också att urborra en krysolit, fylla den med åsnehår och bära den på venstra armen. Likaledes den röda svalstenen, invecklad i skinn af en icke fullgången kalf och buren i venstra armhålan. Denna svalsten, hvilken sades förekomma både svart och spräcklig, skulle finnas i allmänhet i lefvern på svalungar, dock icke hos alla. Der den fanns hos ugarne i ett bo, vände dessa näbben, i motsatt händelse bakkdelen åt hvarandra.

Att hämma månadsreningen.

För att utan skada låta månadsreningen inträda några dagar senare än vanligt, hvilket stundom kan vara ganska behagligt för damer på resor, på besök o. s. v., är det tillräckligt att svälja nio pepparkorn fastande.

Medel mot pollutioner.

Man låter ett oskydligt gossebarn insamla fröet af syrskräppa, och bär det på sig.

Medel mot alltför häftig månadsrening.

N:o 1.

Röd bråbo (*Artemisia vulgaris*) hämmar den alltför starka månadsreningen. Man slår fyra thékoppar vatten på en handfull af örten och dricker det som thé; men man måste afskåra örten nedifrån uppåt. Skär man deremot af örten nedåt åt jorden, befordrar den reningen.

N:o 2.

Om en qvinnas menstruationer infinna sig alltför hastigt och långvarigt, så kan detta afhjelpas derigenom, att hon tager en med hennes menses fläckad lapp och kastar i elden.

Ett purgermedel.

Skrapar man ett skaladt Borstoffsäpple uppåt mot blomman, försorsakar det purgering, då man äter det; men skrapar man det nedåt stjelken, stillar det durklopp.

Medel mot skärfvan hos små barn.

Man köper på apoteket för omkring 6 skilling Hoffmans droppar och håller dem på en flaska, som rymmer ungefär ett halft kvarter. Derefter tager man ett, med menstrualblod starkt fläckadt och

ett oanständigt, men dock fullkomligt friskt fruntimmer tillhörigt linne och urtvättar en del af blodet i litet vatten, tills detta senare erhåller en högröd färg. Af detta vatten tager man nu omkring en och en half jumfru, håller det i den ofvannämnda flaskan och omskakar det, tillika med dropparne, mycket väl. Af denna blandning gifver man barnet, då månen är i aftagande, hvarannan morgon på fastande mage en half thesked, eller något mera, allt som barnet är gammalt till, och fortsätter dermed, tills barnet fått denna dosis tre gånger, hvarefter det den nästpåföljande dagen får ett laxativ af sennetsmos. Derefter göres en dags uppehåll, innan ett nytt laxativ ingifves, och så åter en dag, tills barnet på detta sätt trenne gånger, med en dags mellanstånd, erhållit laxermedel. Om barnet är ett år, köpes för en skilling laxermos; är det två år, köpes för 2 sk. af laxermedlet, o. s. v. Ju förr denna kur företogs, dess snarare troddes hjälp vara att vänta för denna svåra, stundom rent af obotliga barnsjukdom. Kuren är fullt värdig en tid, då man lekte blindbock i naturen, då inga påhitt af vare sig bedragare eller spefoglär voro orimliga nog, för att icke blifva trodda, eller tillräckligt vidriga, för att icke försökas.

Medel mot rödsot.

N:o 1.

Man tager ett reffen af en hängd missdådare, kalcinerar och pulveriserar det samt gifver den sjuke af detta pulver något i vin eller ättika att intaga.

N:o 2.

Beströ de blodiga exkrementen med pulver af caput mortuum vitrioli, eller blanda dem med en handfull koksalt, eller med osläckt kalk. Denna kur är icke så orimlig som den förra, emedan, som man nu vet, sjukdomen sprides och underhålles af den sjukas exkrement. Ännu bättre än osläckt kalk är karbolsyrad kalk.

N:o 3.

Tag en asktelning och söla den väl med ena ändan i den sjukas exkrement; beströ derefter detta ställe med pulvis sympatheticus (se registret) och omlinda den med en ren linnelapp samt förvara telningen på ett lagom varmt ställe, så upphör sjukdomen.

Medel emot podager.

N:o 1.

Man tager en gök, innesluter honom i en ny degel, som väl tillsmetas, hvarefter den lägges i elden, då fogeln med innanmäte, fjädrar och allt förbrännes till ett pulver, af hvilket man gifver den sjuke så mycket, som 6 ärter väga, att intaga i varmt vin. Pulvret af en stork, på samma sätt tillredt, har samma verkan. Kunna begge dessa foglar erhållas och förbrännas, blir verkan af kuren så mycket säkrare. Detta medel skall äfven med fördel kunna nyttjas emot fjerdedagsfrossan. Man finner redan af uttryck sådana som detta: "tag en gök", huru pass allvarsamt dylika råd voro menade. En gök låter icke så lätt taga sig, är icke heller när som helst att tillgå, om han ock vore lättfångad. Att t. ex. i December månad

bedja en person "taga en gök", är som att anmoda honom om godt slädföre i röt månaden.

N:o 2.

Då månen redan är inträdd i sista kvarteret, hugger man dagen derefter en gren af en pil, och apterar den till plantering. På samma dag koppar man den sjuke på det af sjukdomen angripna stället, såsom annars plägar ske vid detta onda, och slår sedan det utdragna blodet ur koppornen, eller koppglasen, i en kruka, som till hälften är fylld med den sjukes urin, på hvilken man bör hafva samlat en eller två dagar. Båda delarne rör man väl ihop och sätter derpå pilgrenen med den ändan, som skall planteras i jorden, uti krukans. Häruti bör man blifva stående tills tre dagar före nymånen. Vid denna tid gräfver man ett hål i jorden, för att deruti sätta pilgrenen, slår urinen med blodet uti, betäcker den löst med jorden och låter det så stå. Efter fyra veckor, åter tre dagar före nymåne, koppar man ånyo den sjuke, håller blodet i ny urin, blandar det väl, undanrödjer jorden något litet omkring den insatta pilgrenen, och tillslår blodet med urinen; slutligen upprepar man detta, efter fyra veckors förlopp, för tredje gången, då skall podagern alldeles försvinna. Man bör dock observera, att allt detta bör ske vid den tid af året, då man annars plägar plantera unga pilar, och att månen, då kuren begynnes, icke får vara i fiskarnes tecken. Denna kur kan äfven med fördel användas mot andra giktplågor eller s. k. rheumatism.

N:o 3.

Tag en god handfull kungsljus (*Verbascum thapsus*, L.) och ett stycke krita af ett äggs storlek. Kritan stöter man till pulver, slår på bådadera vatten, hvari en smed afkylt ett glödande jern, och kokar alltsammans i en fiskkittel en halftimme. Då det blifvit ljumt, badar den sjuke sina fötter deruti. Slutligen gräfver man ett hål i jorden, slår vattnet, tillika med örten och kritan deri och övertäcker hålet.

N:o 4.

Man afklipper med en ullsax något af håren på den sjukes ben, tillika med något af naglarne på hans händer och fötter, och invecklar alltsammans i en liten linnelapp. Derefter begifver man sig, tre dagar före nytändningen, till ett ställe, der det finnes en silfverpoppel, eller en ung ek, i hvilken man med en ny nafvare borrar ett hål ända intill (men icke igenom) kärnan. I detta hål insticker man det lilla paketet och tilltapper det sedan väl med en propp, gjord af en gren af samma träd. Proppen, som bör sluta noga till och gå ända intill det instoppade, afhugges derefter tätt invid trädet med en yxa. Påföljande dagen öfverstrykes ändan af den väl med kogödsel, på det att icke någon luft må intränga i trädet. — Kuren bör helst företagas om våren, då träden safva.

Medel mot kramp och blodgång.

Den, som härifrån vill vara befriad, behöfver endast bära på sig roten af den gula svärdsliiljan, upptagen i nedanet, då solen befinner sig i jungfruns tecken.

Medel mot svindel.

En ring, gjord af en elg- eller stengetsklöf och buren på venstra handens ringfinger, har en underbar kraft att skydda menniskan mot svindel.

Medel mot ryggslag.

Denna sjukdom, som äfven af allmogen kallas ryggsrott, kan sålunda botas:

*N:o 1.

Man låter den sjuke, en torsdags förmiddag, då månen är i af-tagande, lägga sig ned på magen, hvarefter en qvinna, som fått tvillingar, med högra foten 9 gånger trampar honom på ryggen, i det hon hvarje gång uttalar dessa orden: "Jag botar dig, som har ondt!"

*N:o 2.

Man afbidar ett tillfälle, då den sjuke, en Torsdags eller Söndags förmiddag, går ut genom en dörr, och slår honom då, utan att han förut vet om det, trenne gånger öfver ryggen med en gammal sopqvast, hvilken derefter uppbrännes; askan blandas med den sjukas urin och nedgräfvnes.

Medel mot vattensot.

*N:o 1.

Man tager spåda grenar (helst årskotten) af en fläderbuske och afskalar på dem först den yttre, grofva barken. Derefter tager man af den inre, gröna, fina barken en tillräcklig mängd, sönderskär den i små tärningar och krossar den med en trästöt i ett träfat, e. a. d., mycket väl, så att saften utpressas. Af denna vätska låter man den sjuke, trenne mornor efter hvarandra, i nedanet, intaga en matsked full. Den urin, som den sjuke sedan låter, samlas i ett kärl och slås efter solnedgången på rötterna af fläderbusken, med hvilket man fortfar, tills den sjuke fullkomligt återvunnit helsen.

N:o 2.

Tag en groda, fläck henne midt itu och bind henne sedan öfver njurarna på den vattusigtige, så går vattnet från den sjuke på urinvägen.

N:o 3.

Öppna, tre dagar före nytändningen, ådern på den sjukas högra arm; tag af blodet så mycket som ett äggskal fullt, fyll öppningen med vax och nedgräfv det i solnedgången i en gödselstad, så försvinner sjukdomen.

N:o 4.

Fyll en svinblåsa med patientens urin och häng upp henne i skorstenen, så lägger sig vattensvulsten. Då denne upphört, nedgräfvnes blåsan i ett afråde.

*Medel mot hastig påkommen lamhet.

En sjukdom, som ofta angriper den arbetande klassen, är ett slags lamhet, förenad med värk och knakning i lederena, samt stundom stora, på huden uppskjutande knölar. Denna sjukdom, som af

allmogen kallas Trötten, botas derigenom, att man, i aftagande måne, trenne gånger med ett ekspån hugger på den lidande kroppsdelen, i det man för hvarje gång uttalar orden: "Jag hugger det, som är trött," hvarefter man kastar spånet på elden.

Medel mot ledvatten.

Tag något af inkråmet ur ett nybakadt, varmt bröd, låt 3 droppar blod af patienten drypa i urhålkningen, fyll den åter med inkråmet och insätt brödet ånyo ett par minuter. Tag det derefter ut och gif patienten det att äta, så häfves sjukdomen.

Medel mot ändtarmens utfallande.

Denna hos små barn ofta förekommande, stundom högst svåra åkomma kan på följande sätt botas:

Man uppsöker en påle, vid hvilken kreatur blifvit tjudrade, och som man med säkerhet vet hafva stått i jorden ett helt år utan att flyttas, upptager den och lägger noga märke till den ställning, han vid upptagande innehar. Med nedersta ändan af denna påle stöter man varligt på den utfallande tarmen trenne gånger, en Torsdags, en Söndags och åter en Torsdags förmiddag, hvarefter pålen nedsättes i jorden i precis samma ställning, som den vid upptagandet innehade.

Om ej tarmen vid ofvanbemälda tid skulle utfalla, så stöter man med pålen, på sätt ofvan blifvit föreskrifvet, naturligtvis helt varsamt, i stolgången, hvilket har samma verkan.

Medel mot näsblod.

*N:o 1.

Låt nio droppar blod ur näsan falla i en butelj; beströ derefter blodet med litet pulveriserad vitriol, tillkorka buteljen och sätt den på ett måttligt varmt ställe, så upphör inom kort blodet att flyta.

N:o 2.

Låt blodet drypa på ett glödande jern och insup ångan deraf i näsan; har ofta hulpit.

N:o 3.

Låt en person af olika kön med nyuppskuren korppenna, doppad i patientens blod, skriva på hans panna: "Cousmmatum est", så upphör blödnigen.

N:o 4.

En i nedan fångad och till mumie förtorkad groda, hållen i handen, har ofta visat sig vara af stor verksamhet, då icke något större blodkärl genom slag eller fall blifvit krossadt i näsan.

N:o 5.

Låt några droppar af blodet falla på en kors-spindel: inveckla denne sedan i en ren lärftslapp och upphäng alltsammans i soleu eller på ett annat varmt ställe.

N:o 6.

Kornblommerot, uppgräfd vid middagsstunden på den så kallade Dies corporis (Christi lekamens dag), säges af de gamla ega den förmågan att stilla blod, om man tager och håller den i handen, tills hon blir varm,

Medel mot gulsot.

*N:o 1.

Låt patienten hvar dag före soluppgången kasta sitt vatten på färsk hästgödsel. Detta enkla medel har ofta hulpit.

*N:o 2.

Gå om morgonen före soluppgången till ett ställe, der en cichorieplanta finnes uppgräfd denna så, att roten icke skadas; låt derefter patienten kasta sitt vatten i hålet, sätta plantan deri, trycka jorden fast omkring henne och derpå gå sin väg, utan att se sig tillbaka.

*N:o 3.

Låt den sjuke kasta sitt vatten på ett stycke rent linne och upphäng det sedan i fria luften att torka. Detta förnyas hvar gång den sjuke skall låta sin urin; linnet blir derigenom slutligen alldeles gult, och sjukdomen försvinner.

N:o 4.

Bind en sutare (Tinia) på den del af bröstet, der hjertats slag kännas som starkast; fortfar dermed några dagar bortåt, tills sjukdomen försvunnit. Sutaren nedgräfvdes derefter på ett ställe, som sällan besökes af menniskor.

N:o 5.

Blanda patientens urin med bok-aska, tills massan blifver som en deg. Af denna deg formas nu små kulor, till ett antal af 3, 7 eller 9, i hvilka man gör ett litet hål, som fylls med saffran och återstoden af den sjukes urin. Derefter tillsmetas hålet och kulorna läggas, utan att krossas, på något ställe, der icke någon kan komma åt dem.

*N:o 6.

Uppgräfd före soluppgången en stor morot, afskär en del af dess tjocka ända och urhåika den andra delen af roten. I denna urhåikning låter man patienten kasta sitt vatten, hvarefter den afskurna, tjocka ändan påläggges såsom ett lock och fasthäftas med ett par stickor. Sedan detta är gjordt, upphänges roten i en skorsten, der den får förblifva, tills urinen bortdunstat. I samma mån som detta sker, försvinner sjukdomen. När kuren är fullbordad, nedtages moroten och lägges eller nedgräfvdes på ett hemligt ställe.

*N:o 7.

Tag ett omoget äpple, skär en skifva af det och uthåika det något. Fyll sedan denna urhåikning med saffran, lägg skifvan som ett lock åter på, ombind det en gul silkessnodd och stek det framför elden, samt gif det derefter åt den sjuke att förtära.

N:o 8.

Tag något af den sjukes urin och blanda med askaska, tills massan blir som en tjock deg. Af denna bildar man sedan 9 stycken kulor, som man lägger på ett måttligt varmt ställe (men icke i det hus, hvori patienten bor) att torka. Då kulorna blifvit fullkomligt genomtorra, är sjukdomen försvunnen.

*N:o 9.

Låt patienten taga en docka brandgult silke och med en fårsax fint sönderklippa den. Derpå tager man ett nyvärpt ägg, slår gulan af det i en thékopp, eller något annat dylikt kârd, och samman blandar med den mycket väl det söndersklippta silket. Denna blandning intager patienten tre mornar å rad på fastande mage; hvarefter sjukdomen försvinner.

Medel mot oförmögenhet och ofruktsamhet.

N:o 1.

Uppdrag före soluppgången ur jorden en vinrankspåle af ek; kasta derefter ditt vatten i hålet och nedstick i det den ändan af pålen, som förut vette uppåt: det hjälper.

N:o 2.

Tag ett nyvärpt ägg, om möjligt medan det ännu är varmt, lägg det i en stenpanna, låt ditt vatten derpå och koka ägget deri, tills urinen blifvit till hälften inkokt. Tag derefter återstoden af urinen och gå med den till ett rinnande vatten; uthåll den deri, dock med, icke mot strömmen. På ägget göres en liten öppning, hvarefter det nedgräfvnes i en myrstack, sammandragen af det slags stora, röda myror, hvilka man esomoftast påträffar i granskogarne. Då myrorna förtärt ägget, är ofruktsamheten häfven.

N:o 3.

Om man kastar sitt vatten genom sin förlofningsring, så blir man hulpen för oförmögenhet.

*N:o 4.

Afklipp något hår på alla de ställen af den ofruktsammas kropp, der det finnes; afklipp likaledes något af hennes naglar både på händer och fötter, samt inveckla alltsammans noga i en linnelapp; borra derefter hål i ett fläderträd och instick det lilla paketet i hålet samt tillslut det med en propp af flygrönn (se ofvan, sid. 31), hvars enå ända (den, som skall inslås) blifvit doppad i den ofruktsammas urin. Det måste dock noga observeras, att denna kur företages tre dagar före nytändningen, och att den icke uppskjutes alltför länge.

*N:o 5.

Tag mjölken af ett ungt, friskt, digifvande fruntimmer en liten kopp full 3 mornar å rad, så blir du hulpen.

N:o 6.

Uppgräf, före solens uppgång, en grodbladsrot (radix plantaginis, L.), häng den omkring halsen och ät äfven något af roten hvar morgon och afton.

N:o 7.

Man köper en lefvande gädda utan att pruta, bär den stilltående till ett rinnande vatten, låter sin urin i gapet på henne och kastar henne sedan ut i vattnet, så blir man hulpen.

N:o 8.

Tag nafvelsträngen af ett förstfödt gossebarn, sönderskär, torka och pulverisera den samt gif en ofruktsam qvinna, henne ovetan-

de, att intaga i vin e. a. d., tre dagar efter fullmåne. — Lifmodren af dräktig hind, preparerar och ingifven på samma sätt, har enahanda verkan.

N:o 9.

Gamle läkare hålla före, att om en ofruktssam qivnna en tid bortfåt bär på sin venstra arm en i silfver infattad tand af en sju-årig, förstfödd gosse, så skall hennes ofruktssamma tillstånd upphöra. Tandens bör vara den första, som barnet faller, och får ej med något jerninstrument ur munnen uttagas.

*N:o 10.

Tag lifmodren och blygseldelen af en dräktig, i nedan skjuten harhona, torka och pulverisera dessa delar samt gif den ofruktssamma, att, 3 timmar före samlaget, i vin intagas.

Medel mot vattensot.

Tag något af den sjukens urin och hårdkoka deri ett nyvärpt hönsägg. Gör derefter ett litet hål i skalet och nedgräf det i en myrstack. Detta medel har ofta hulpet.

Medel mot frossa (febris intermittens).

N:o 1.

Man afklipper något af naglarna på den sjukens händer och fötter, lägger det i en linnelapp och binder det på ryggen af en lefvande kräfta, som man under aftagande måne kastar bakom sig i ett rinnande vatten med strömmen, hvarefter man går derifrån utan att se tillbaka.

*N:o 2.

Tag inkråmet af ett rågröd samt lika mycket honung och så mycket spindelväf, som kan öfverkommas, jemte litet salt och ättika, och sammanhacka allt detta mycket väl med ett nytt käljern. På det dygn, då frossan plägar infinna sig, binder man, om middagen när solen passerar meridianen, eller när ett säkert ur slår 12, något af denna blandning på pulsen å begge armarna på bara huden. Påföljande dagen aftages blandningen och kastas med strömmen i ett rinnande vatten. å Skulle frossan återkomma, upprepas kuren; dock bör man gifva akt på, att aldrig sluta den med ett jemt antal gånger.

N:o 3.

Häng den sjuke, utan att han vet derom, en stor korsspindel i en nöt om halsen.

*N:o 4.

Vid den tid, då frosan plägar infinna sig, låter man den sjuke gå till sängs och ger honom bägge händerna fulla med rågkorn, som han under hela paroxysmen måste kvarhålla. Då skakningarna äro öfver, betäcker man patienten mycket väl, så att han kommer i stark svettning, allt under bibehållande af rågkornen i händerna, på det att dessa må blifva mycket våta af svett. Då febern är öfver, tager man rågkornen och nedgräfer dem under en omhågnad kring en sädesåker, hvarefter patienten bör blifva fri från sin sjukdom.

N:o 5.

När någon får frossan på en hvardag, så skall man första derpå följande söndag, före solens nedgång, tre gånger öfvergjuta patientens hufvud med rinnande vatten, upphemta detta och derefter utgjuta det på en korsväg. Den första, som passerar denna väg, får frossan; men patienten blir fri. — Man finner af det obesvärade satt, på hvilket dessa sympatikerur tala om sjukdomars öfverflytande på andra människor än den sjuke, hvilken andes barn de egentligen äro. Ätminstone är det icke välviljans.

*N:o 6.

Man låter den sjuke på fastande mage låta sin urin, kokar ett ägg eller nio ärter i den och uttömmar sedan alltsammans, sedan ett hål blifvit gjordt i ägget, i en myrstack. Om någon annan person kommer och petar i myrstacken, får han frossan; men den sjuke blir fri ifrån den, så snart myrorna börja att äta på ägget eller ärterna.

N:o 7.

Uppskrif den sjukens namn och ålder på en papperslapp och nedgräf den, i solnedgången, på en kyrkogård, så försvinner sjukdomen.

N:o 8.

Skrif begynnelsebokstäfverna af den sjukens namn på en bittermandel och gif honom denne att stillatigande förtära, så blir han botad.

*N:o 9.

Skrif på tvenne brödskorpor: Rabi, Habi, Gabi. Gif patienten först brödskorpan med ordet Rabi, och, om frossan återkommer, den med ordet Habi, samt slutligen, om den tredje gången återkommer, den med ordet Gabi. I den skorpa, som först ingifves, skäres en, i den andra två och i den tredje tre skårar.

N:o 10.

Tag något af den urin, som patienten låtit, innan han förtärt något. Koka denne en halftimme, tillika med två matskedar koksalt, vid den tiden, då frossan plägar infinna sig. Frossbrytningarna uteblifva då, och den sjuke kommer i stället i en ytterst stark svettning, som botar sjukdomen. Doktorerna Hufeland och Most hafva begge sett detta enkla medel med mycken framgång användas.

N:o 11.

Man låter för sig upprepa den sjukens namn; tager derpå en pennknif och en träpinne och säger: "R. R. har frossan; jag skär bort den" (hvarvid man gör en skära i pinnen). Detta upprepar man trenne gånger och uppbränner derefter pinnen i en smedjehärd.

N:o 12.

Tag från en kyrkogård ett öfver ben af en menniskoarm, eller öfversta delen af en gäsvinge, och bär på blotta kroppen! Detta har ofta hulpt för fjerdedagsfrossan.

*N:o 13.

Kort före den tid, då frossan plägar infinna sig, binder man något af plantan ranunkeln (*Ranunculus flammula*, Linn.) på den

sjukes pulsar och låter det qvarligga i 24 timmar, hvarefter det uppbrännes. Detta upprepas trenne gånger efter hvarandra.

N:o 14.

Tag en gräshoppa, jemte litet rågröd och salt; insy detta i en liten påse och häng den om den sjukes hals, utan att han vet, hvad som är i den. När påsen hängt i nio dagar, så aftages den och kastas, en afton före solnedgången, i rinnande vatten.

*N:o 15.

Man uppsöker under den frossfria tiden en husknut, som vetter rakt i norr. Kort före den tid, då frossan plägar infinna sig (d. v. s. då naglarne börja antaga en blå färg), går man, utan att omtala det, eller tala vid någon menniska, till besagda knut, ställer sig der på tå, med ryggen stödd emot knuten och gnider ryggen mot den, i det man låter kroppen långsamt sjunka, hvarefter man, utan att för öfrigt ändra sin ställning, lutar sig något framåt, så att knuten mellan hvarje gnidning icke kommer att vidröra ryggen. Detta experiment göres trenne gånger, hvarefter man skyndsamt förfogar sig bort, utan att se sig tillbaka, och lägger sig i den redan uppbäddade sängen. Vanligtvis infinna sig då frossbrytningarna med en alldeles ovanlig häftighet och åtföljas derefter af ytterst stark feber och svettning, som, om patienten för öfrigt icke blottställer sig för någon ny förkylning, eller bryter mot dieten, befriar honom från den plågsamma, mattande sjukdomen.

N:o 16.

Då frossbrytningarna äro i annalkande, tager man ett varmt rågröd, skär i botten af den ett hål och uttager något af inkråmet, i hvars ställe hålles ett glas strakt bränvin, hvarefter hålet tillslutes med den utskurna biten, och brödet, med hålet nedåt, så varmt det kan tålas, lägges på den sjukes nafvel. Då paroxysmen är förbi, aftages brödet och gifves åt en drägtig sugga att förtära.

N:o 17.

Afklipp på en fredag, i aftagande måne, något af naglarna på den sjukes händer och fötter; inveckla detta sedan i en linnelapp, fuktad med menstrualblod, och bind alltsammans under stjerten på en lefvande kräfta, som man med strömmen, utan att se sig tillbaka, kastar bakom sig ett rinnande vatten.

*N:o 18.

Om aftonen innan man går till sängs, ingnider man underlifvet dugtigt med varm rhum, eller bränvin, hvarefter det väl aftorkas. Sedan tager patienten dagligen ett bestämdt antal pepparkorn i bränvin eller rhum, sålunda nämligen, att han första dagen tar 9, andra dagen 18 och tredje dagen 27 stycken. Barn under 10 år gifver man endast 3, 6 och 9 pepparkorn.

N:o 19.

Man tager tre mandlar; på den första skrifver man, på den ena sidan, patientens namn och ordet Abenno, samt ett +, så nemligen att skriften går från den breda delen af mändeln mot spetsen. På andra sidan af mandeln skrifver man patientens andra förnamn och två ++: men så, att skriften går från mandelns spets mot den breda delen af den samma. Har patienten blott ett förnamn, så

skrifvas endast de tvenne korsen. Den andra mandeln prepareras på samma sätt; men på den skrives ordet Fabenno. På tredje mandeln skrives patientens tillnamn och ordet Tabenno. Första mandeln intager patienten 2 timmar före den tid, då frossan plågar infinna sig; den andra näst påföljande dag, vid samma klockslag, och den tredje dagen derpå vid samma tid.

*N:o 20.

Ett bepröfvat medel mot fjerdedagsfrossan är att afklippa något af den sjukes naglar på händer och fötter, inveckla det i en lapp af patientens linne och binda den om halsen på en ål, hvilken man sedan med strömmen släpper i ett rinnande vatten.

Medel mot bukvattnesot.

Lägg en lefvande orm — en snok — på den sjukes nafvel, med hufvudet uppåt magen; och fasthåll honom med en binda under loppet af 24 timmar, efter hvilken tid han aftages och nedgräfvnes i en gödselhög; så förgår sjukdomen.

Medel mot bleksot.

Låt den sjuke före soluppgången gå ut i en lund, eller på en frisk, grön äng, och uppgräfvna en grästorfvna samt derefter kasta sitt vatten i gropen, i hvilken torfvan sedan upp- och nedvänd nedtryckes.

Medel mot mask.

Man uppsöker ett ställe, hvarest det är godt om dag- eller regnmaskar, och gifver noga akt på, hvilken väg de efter regnet plåga kråla; på denna väg utbreder man derefter en gördel sålunda, att en mängd maskar måste kråla öfver densamma. Denna gördel bindes om den sjukes mage, hvarefter maskarne afgå med stolut-tömningarna.

*Medel mot Cholera Morbus.

Man tager 18 starkpepparkorn, 3 hvitlökar, pulvriserad kalmusrot och kamfert, af hvardera ett quintin, hvartill dessutom tages litet bernsten, svafvel och alun. Allt detta krossas, blandas och insys i en liten påse, som fastbindes på nafveln. Påsen bör dessutom hvarje morgon och afton fuktas med starkt bränvin.

Medel mot tandvärk.

N:o 1.

Tag en rostfri spik, peta tandköttet med den, tills det blöder; slå derefter spiken, i den heliga Treenighetens namn in i en växande ek, ask eller pil; så förgår plågan.

N:o 2,

Tag en tand af en död människa äfvensom en maskstungen böna. Insätt derefter i det af masken stungna hålet en lus så, att den ej kan utkomma. Insy sedan allt detta i en liten pung och häng den om halsen på patienten.

N:o 3:

Om man, under det att klockorna ringa till gudstjenst, vidrör den värkande tanden med en spån af askträ och tre gånger tyst uttalar orden: "Os non comminuetis ex eo", så skall, såsom gamla munklegender berättar, tandvärken i samma stund försvinna.

För svaga ögon.

Man tager i nedan 5 rötter af örten ängsvädd (blåhattar, Scabiosa succisa, L.) och hänger dem om halsen på den sjuke. — Rötterna af lejontand (Leontodon taraxacum, L.), i längre tid och i udda antal burna om halsen, hafva likaledes i åtskilliga ögonsjukdomar visat sig vara ganska verksamma.

Medel mot maran.

Pionkärnor, samlade under aftagande måne och i udda antal burna såsom ett halsband kring halsen, prisas mycket af gamle läkare såsom ett preservativ mot den i sömnen ofta påkommande sjukdom, som af allmogen fått benämningen maran.

Medel mot en alltför häftig nysning.

Rita med högra handens pekfinger tre cirklar omkring hvardera ögat, eller stick begge händerna i kallt vatten; det hjälper.

Medel mot halsbränna.

N:o 1.

Skrapa den af halsbränna lidande personens tunga med en spån af vide; gör detta nio gånger och stryk det afskrapade på en bit bröd eller ett stycke kött, som man sedan strax derpå gifver en hund att äta.

N:o 2.

Man tager en karmosinröd silkestråd, med hvilken en huggorm blifvit strypt, och binder om halsen på den sjuke, så blir han inom en half timme fullkomligt återställd. (Förmodligen infinner sig huggormen på beställning och sticker godvilligt in sitt hufvud i den karomsinröda snaran.)

Medel mot lungdot.

Tag en asktelning, som i ett hugg är afhuggen vid en tid, då solen och våduren befinna sig i konjunktion, söla ändan af densamma väl i den blodiga materia, som den sjuke upphostat, och ombind sedan käppen med den sympatetiska vapensalvan, på sätt ofvan, sid. 26, har blifvit lärdt.

Medel mot blodspottning.

Låt patienten tre eller nio gånger spotta i en liten trädosa; tag sedan pulvis sympatheticus (se registret) och blanda i spotten; tillslut derefter dosan och ställ henne på ett tempererad ställe. Förnya denna kur tre dagar efter hvarandra, tre dygn före nytändningen, och patienten skall med Guds hjälp blifva qvitt sitt onda, om det ej är alltför gammalt, eller härör af något, i bröstet söndersprunget, större blodkärl eller af annan orsak.

Medel mot hämmad månadsrening.

Om den person, som lider af detta onda, lånar ett med menstrualblod fläckadt lintyg af en annan person, som ordentligen har sin rening, så har man ganska ofta haft exempel på, att de förlorade menses infunnit sig.

Medel mot stick- och huggsår.

Först sköljer man sin mun väl med bränvin, och sedan med rosen vatten, för att hafva en god och ej illaluktande andedragt; sedan närmar man sig den sjuke, affäcker hans sår, tvättar det väl med vatten, hvare en hop grodblad blifvit sönderunggad och hvilkas saft man utpressar mellan händerna. Derefter trycker man varligt ut blodet ur såret, blöter det väl med nyssnämnda vatten och aftorkar det sedan med mjukt linne. Derpå sätter man munnen nära såret, så att andedrägten berör det, och uttalar följande ord, i det man gör korstecken öfver såret, sålunda: "Jesus Christus är född †; Jesus Christus är död †; Jesus Christus är uppstånden †; Jesus Christus befaller såret, blodet skall stadna †; Jesus Christus befaller såret, att det hvarken må gifva från sig var eller stank †; liksom de såren hafva gjort, som han fick på sin heliga kropp! Sedan fortfar man att säga: "Värja, jag befaller dig i Hans namn och genom hans magt, hvilken alla skapade ting lyda, att icke göra denne människa mera ondt, än spjutet, som genomborrade Jesu Christi heliga sida, då han hängde på korsets stam! I Guds Fäders, Sons, och den Helige Andes namn. Amen.

Om såret går tvärt igenom kroppen, måste man företaga samma ceremoni på andra sidan, hvarefter man betäcker det med en kompress, blött i vatten af grodblad (*plantago officinalis*, L.), som man ömsar hvar tolfte timme.

Medel mot förstoppning.

Franguladekokt (som kan erhållas på hvarvt apotek), intagen två matsekdar om morgonen och två vid den tiden, då man lägger sig, är ett af de bästa och säkraste medel mot trögt lif. Är förstoppningen envis, göra 2 å 3 lod ricinolja, intagen i bränvin eller varmt kaffe, synnerlig god tjenst. God sur mjölk, tjernmjölk, kokta äpplen, kokta plummon, kokt röd eller brun kål äro äfven, hvar för sig, goda medel mot förstoppning. Mogna Borsdorfsäpplen, ymnigt förtärda, häfva ofta den mest envisa förstoppning. Doktor Hecker omtalar, att en person, som var nära döden, dels af envis förstoppning och dels af en svårartad urinstämma, blef räddad derigenom att man lät honom dricka en blandning af öljäst och söt mjölk. — Två till tre theskedar (eller mera) engelskt salt är ett allmänt brukadt husmedel mot förstoppning, så väl i Sverige, som i andra länder.

Huskurer.

Mot Vagel (stolsteg) i ögot (Hordeolum).

N:o 1.

Bestryk eller berör ofta vageln med en kall jernnyckel; en del lägga stött is, andra kompresser med kallt vatten derpå. Men dessa medel hjälpa endast, när de användas under de första timmarne, då sjukdomen är i sin begynnelse, men icke senare. Men när vageln redan blifvit spetsig, och midtuti visar sig en liten hvit punkt, eller den ofta visat sig på samma ställe och öfvergått till bulnad, så bör man om dagen lägga ett omslag af hvetebröd och ljum mjölk i en linnelapp öfver ögat, men om natten lägger man ett litet diachylonplåster på vageln, att det må kunna draga rent ut.

N:o 2.

Hvitan af ett hårdkokadt ägg, skuren i skifvor af $\frac{1}{8}$ tums tjocklek, som läggas på det värkande ögat så varma, som de utan smärta kunna fördragas samt ofta ömsas, är ett ofta nyttjadt och bepröfvadt husmedel mot vagel på ögonlocken.

Medel mot fläckar på ögonen, äfvensom mot inflammation och plågor i dem.

Tag ett bröd, så varmt, som det kommer ur ugnen, skär det midtuti efter längden, så att den ena hälften behåller öfverskorpan, och andra hälften underskorpan; lägg hvarje hälft i en tennskål, så att skorpan vetter nedåt, och inkråmet uppåt, tillyck derefter hvar och en af brödskifvorna med en annan tennskål, som bör vara så mycket mindre, att den icke framstår öfver det nedersta fatets underkant. Låt skifvorna stå, tills de blifvit kalla, så finner man, när man aftager locken, ett klart vatten i begge faten. Fyll detta på en flaska, och dryp derefter tre gånger dagligen några droppar in i det sjuka ögat. Fortfar någon tid härmed — det förtär den sjukliga öfverhinnan.

Medel mot hæmorrhoidalplågor.

N:o 1.

Uti Italien anses det för ett specifikum i denna sjukdom, att beständigt bära på sig roten af Sedum telephium (taklök). Den småskurna roten bäres i fickan, så nära kroppen, som möjligt, och man skall ofta hafva sett ögonskeligt hastigt verkan deraf. Kan äfven bäras i en tunn linnepåse på blotta ryggen.

N:o 2.

I Frankrike bäras, till samma ändamål och med samma tillförsigt, vilda kastanier i fickan.

N:o 3.

Andra föredraga myrobalani chebulæ, som bäras så nära som möjligt intill blotta kroppen. De skola också hafva den verkan att

stämman öfverdrifvet hæmorrhoidalflöde. Vid ett tillfälle kände den sjuke en odräglig hetta, så länge han bar dessa frukter på sig.

N:o 4.

Doktor Osiansper berättar, att ett litet lavemang, gjordt på thé (dekokt) af pepparmynta och dagligen insprutadt i ändtarmen, hjälper både för hæmorrhoidal- och åtskilliga andra underlifslidanden. Man fortfar med dessa insprutningar en god tid bortåt, tills plågorna upphöra. Återkomma de, efter förloppet af längre eller kortare tid, så förnyas bruket af insprutningarna.

N:o 5.

God, frisk, ljum honung, med hvilken de taggar eller knölar, som vanligen förekomma i anus på hæmorrhoidalpatienter, bestyrka s, är ett högst välgörande läkemedel och det enda, som förmådde lindra de svåra hæmorrhoidalplågor, för hvilka framl. excellensen M. Brahe så ofta var utsatt. Alla slags feta insmörjningar böra deremot på det sorgfälligaste undvikas.

N:o 6.

Mot mycket långsamma hæmorrhoider lärde d:r Most känna ett dylikt medel, som hjälper i ögonblicket: Man röker sig med grofstött bernsten (succinum), på sådant sätt, att man kastar den på glöd i ett fyrfat, som ställes i en nattstol, hvaröfver man sätter sig med blottadt säte.

För öfrigt är nödvändigt att personer, som lida af hæmorrhoidalplågor, undvika ett overksamt och frässande lefnadssätt. Alla slags spirituösa drycker böra äfven sorgfälligt undvikas och daglig rörelse tagas i fria luften. Vedhuggning, vedsågning, arbete på åker och äng eller i trädgård äro ock högeligen att rekommendera.

Medel mot diarrhé och rödsot.

Torkade blåbär, kokta i mjölk, äfvensom uppkokt mjölk, äten med franska bröd eller hvetesemla, hafva många gånger visat välgörande nytta i ganska svåra diarrhéer. — Soppa, kokad på färskt fårkött, har ej sällan samma verkan. — Finstött florentinerlack, kokadt i mjölk, användes ofta mot rödsot, äfvensom körsbärskåda, löst i varmt vatten, som derefter får kallna. — Potatisstärkelse, löst i vatten, rekommenderas af åtskillige utländske läkare. — Råskalad potatis, kokt i god buljong, är äfven ett medel, som bekommer rödsotspatienten särdeles väl. — Kol af alved, pulvriserade och blandade till ett mos med sirap, är i Westfalen ett mycket begagnadt medel mot rödsot. — Lavemanger, gjorda af sönderstötta valmofrön, kokade i linolja, göra äfven god verkan i denna svåra sjukdom. — Varma ångor af komomillblommor, ledda till anus, lindra högst betydligt de plågsamma stolsträngningarna i rödsot.

Medel mot halssjuka.

Man stöter ett helt svalbo och kokar det i vin; denna gröt lägges den sjuke om halsen som ett vanligt omslag.

Medel mot mjölkstockning och deraf befarade åkommor i bröstet.

När en kvinnas bröst, antingen genom barnets afvänjning eller dess död, blifva hårda, att hon befarar, att det skall gå håll på dem,

så tag frisk lera och laga deraf med vatten en salva, hvarmed brösten smörjas morgon och afton, samt lägg ett dubbelt linnekläde deröfver; detta borttager både hettan och hårdnaden. Vill man tillsätta något rosenvatten, är det så mycket bättre.

Medel mot finnar och reformar i ansigtet.

Tag en handfull vältorkade, grofstötta turkiska böner, lägg dem i en flaska med ett och ett halft kvarter hvitt vin. Bind flaskan väl till, sätt den fjorton dagar på ett varmt ställe, eller i solen; sedan tvättar man ansigtet dagligen med två matskedar af detta vin.

Medel mot svåra barnsängar.

Tag tre skifvor hvit liljerot och gif barnsängshustrun att äta, så främjas både födseln och efterbördens utan all skada.

Medel att förskaffa barnaföderskor sömn.

För att förskaffa barnaföderskor en lugn och styrkande sömn, plägar man ännu i dag uti Italien i taket eller på väggarne upphänga små qvastar af rölleka (*Achillea millefolium*) uti det rum, der den sjuka ligger. Redan för årtusenden sedan brukade man på de grafvårdar, under hvilka de afidne hvilade, afbilda denna ört såsom en sinnebild af sömnen.

Medel emot ohyra i linnet.

N:o 1.

Då man i fält ofta, med den största renlighet, icke kan hålla sig ren från ohyra, så är följande ett godt medel deremot: Man tager en handfull vindrufvor och kokar dem i en kittel vatten. I detta vatten tvättar man sedan skjortorna och låter dem torka i luften. så kommer ingen ohyra i dem, så länge ett stycke ännu är kvar af skjortan.

N:o 2.

Eller man tager litet ös viride (erg) och oxtalg, kokar den förut rentvättade skjortan en tid i vatten med dessa ämnen och låter den sedan torka.

*N:o 3.

Bland många andra medel är ock följande ganska verksamt: Man äter hvarje morgon en bit bröd, doppad i bomolja, så har man ingenting att befara af klädlöss.

Medel mot qväljningar och för stark kräkning.

Doppa ett stycke linne i kallt vatten; urvrid det något och linda det sedan om halsen! — Nedsvälj sönderstött is theskedtals! — Lägg ett rågad theskedblad fräspulver i ett glas friskt källvatten och töm det! — Förtär så småningom 10 à 12 theskedblad vaniljglace! — Spisa 8, 12 à 15 friska och välsmakande ostron! — Drick ymnigt kallt och rent källvatten och lägg handdukar, doppade i sådant, på underlifvet! — Qväljningar och illamående efter rus lindras genom förtärande af salt fisk, t. ex. sardeller, anjovis, god, ej härsknen sill; genom förtärandet af kaviar, salt rökt kött, skinka o. s. v. Efter en sådan måltid kan den, som har råd dertill, dricka

ett glas porter, en half butelj bayerskt öl eller annat dylikt. — Några stycken bittermandlar, malda och förtärda, göra äfven en god verkan.

Medel mot magplågor.

Tag i Martis, Merkurii eller månens timme en höna, slagta henne och tag ut den ludd, som finnes i hennes mage, torka den och gör deraf ett pulver, som man gifver den sjuke att dricka i vin. Är ett godt medel.

Medel mot kolik.

Tag uti Martis. eller Merkurii timme lagerbär, torka och stöt dem till ett pulver, af hvilket den sjuke intager två drachmer uti något kryddadt vin.

Medel till borttagande af koppärr.

Tag i månens, Merkurii eller Jupiters timme, då kopporna hålla på att torka, glete, torr rot af rör, mjöl af kikärter, rismjöl; sönderstöt och blanda detta med oljan af söta mandlar och smält fårtalj. Med denna salva smörjer man ansigtet, och låter det vara så hela natten och morgonen, och aftvättar det sedan med varmt vatten.

Medel mot fistlar.

Tag i Saturni eller Jupiters timme roten af svärdliljan, pulveriserad; blanda den med askan af brända ostron och svinblod och lägg denna salva på fisteln.

Medel mot elak andedrägt.

N:o 1.

Man tager om aftonen, då man lägger sig, ett stycke myrrha af en haselnöts torlek, och låter den smälta i munnen.

N:o 2.

Tre eller fyra små korn af öfvermangansyradt kali, hvilket erhålles på nästan hvarje apotek, lagda i ett litet glas friskt vatten, hvarmed man sköljer och gurglar sig i munnen, är ett både oskadligt och osvikligt medel till fördrifvande af elak andedrägt. Köper man på ett apotek för 50 öre af detta medel och begagnar det på föreskrifvet sätt, så kan man under loppet af flere månader, om det dagligen nyttjas, vara förvissad om att hafva en frisk, från all elak lukt befriad andedrägt.

Medel att rensa tänderna och tandköttet och komma det senare att blifva fast.

Man tager ett uns väl stött myrrha, två skedblad hvit, god honung och något pulveriserad salvia samt gnider tänderna dermed morgon och afton.

Medel mot stenpassion.

Man tager ett stop regnvatten, två matskedar helgryn och ett stycke lakrits af en hands längd, mycket väl söndersmuladt. Allt detta låter man stå att blötas en hel dag; sedan kokar man det, till dess grynen börja spricka. Drick detta hvarje morgon och afton, fyra matskedblad hvarje gång tillika med åtta matskedblad komjolk, liksom man dricker kaffe; har ofta hulpit.

Medel mot vattensot.

Tag i Martis eller Beneris timme en fasan, slagta honom och gif den sjuke två glas af hans blod att dricka!

Medel mot tandvärk.

Husmedel mot detta onda äro oräkneliga. Vi vilja här nedan anföra några af de allmännaste:

1. Håll ett stycke Bertramsrot (*Radix pyrethri*) i munnen på den värkande tanden; tugga den esomoftast och spotta ut den ymnigt tillflytande saliven! — 2. Lägg en liten hannoversk fluga (*Janini-plåster*) bakom örat på den sidan af hufvudet, der den värkande tanden är belägen! — 3. Lägg i vatten uppmjukad tibastbark i armvecket på den sidan, der tanden värker, eller en rifven pepparrot på samma ställe! — 4. Rostade skifvor af rofvor, lagda i armbågsvecket, pläga göra samma nytta. — 5. Håll en med pottaska fylld fingerborg mot tinningen på den sidan, der den värkande tanden sitter. — 6. Håll någon starkt sprithaltig vätska (eau de cologne, konjak, rhum, starkt brännvin o. s. v.) i den del af munnen, der den värkande tanden är belägen! — 7. Lägg på den värkande tanden skifvor af färsk hartsyrerot (*Oxalis acetosella*). — Lägg svärdslijerot (roten af *Iris pseudacorus*) på den värkande tanden. — 8. Rök torkade harthofsblad, liksom tobak! — 9. Krossa mellan högra handens tumme och pekfinger en Jungfru Maria nyckelpiga (*Coccinella septempunctata*) och gnid dermed tandköttet!

En förträfflig särsalva.

Man tager godt beck, svafvel och olibanum album, af hvardera lika delar, stöter alltsammans och blandar det väl med ägghvita. Af denna salva stryker man ut något på en linnelapp och låter denna några dagar ligga på såret, sedan detta förut blifvit väl tvätadt och sammantryckt. Verkan af denna salva är underbar.

Medel att om sommaren hålla flugor från huden och öppna skador hos hästar och andra husdjur.

Man bestryker blott den öppna skadan med dekokt på krusmynth eller smörjer kreaturet med saften af kurdisblad, eller bestryker det med ölja, hvori lagerbär blifvit kokade.

Medel mot lefverfläckar.

Man sönderkrossar senapskorn i en mortel, tillägger sedan ättika, en god handfull salt och ett ägg, rör allt väl omhvertannat och ingnider dermed, medan man befinner sig i ett varmt bad, väl lefverfläckarna. Sedan afskiljer man dem åter med vatten, så förgå de. Man måste dock bruka detta medel en gång hvar fjerdedels år.

Ett arcanum emot gamla och annars obotliga skador i benen.

N:o 1.

I sådana gamla skador, som alldeles icke vilja läkas, finnes merändels ett slags infusionsdjur, men hvilka äro så små och dolda, att man icke kan upptäcka dem, hvilket förhindrar sårens botande. Häremot brukar man följande medel: Man tager en och en half hand full säfvenblom (*Juniperus sabina*), låter den starkt koka i en

stor, ny täljstensgryta med fyra mått vin, och slår det hela sedan i en trång, men hög träbalja, så att den räcker öfver knäet. Häri badar man benet i fyra till fem timmar, så gå infusionsdjuren ut och flyta ofvanpå; benet läkes sedan som hvarje annat sår.

Eller, om sådana maskar icke finnas i skadan, utan snarare en elakartad materia är skuld till obotligheten, så bränner man en stor padda eller orm i ett lyckt kärl till pulver. Detta pulver, strödt i såret, botar alla elakartade skador, till och med kräftsår, så att de sedan med goda plåster kunna läkas som vanligt.

N:o 2.

I senare tider har man med framgång mot dylika skador begagnat flytande amykos-aseptin, hvilken numera erhålles hos de festa specerihandlande i rikets städer. Den från Barnängens tekniska fabrik vid Stockholm, äfvensom Gahns, anses vara den bästa. Man bör dock tillse, att det omslag, hvarmed flaskan är omgifven, är hvitt (ej rödt eller grönt).

Medel att snart fördrifva blånader i ansigtet, då någon fallit eller stött sig, och att skyndsamt hela skoskaf och andra dylika åkommor.

Man håller något rosenvatten i ett fat, håller deri hvitan af ett ägg, tager ett stycke alun emellan fingrarne och omrör dermed ägghvitan i rosenvattnet fram och tillbaka, tills det blir nästan som ett vatten. Häri doppar man sedan ett stycke dubbelt hvitt linne och lägger det på det såriga stället. Fortfar man dermed, så ofta linnet börjar torka, så skall blånaden inom kort försvinna och den skadade huden blifva botad.

Medel mot rödsot.

Är den dermed behäftade redan gammal, så gifver man honom ett par skedblad färskt flott; för unga menniskor är blott ett skedblad nog.—Eller: Man fuktar ett rödt yllekläde starkt i blodet af en i Mars månad skjuten hare och låter det torka. Af detta kläde lägger man ett stycke i rödt vin och låter den sjuke deraf dricka.

Medel mot dålig mage.

Ett rågadt theskedblad magnesia, blandadt i friskt källvatten och på en gång utdrucket, är ett bepröfvadt medel mot magsyra. — Ett glas godt körsbärsvin, drucket efter måltiden, befordrar matsmältningen. — En hvitlöks-skifva, nedsväljd två å tre gånger på dagen, är ett förträffligt magstärkande medel; men förorsakar elak andedrägt, som dock lätt afhjelpes (se sid. 50). — Tio till tolf hela starkspepparkorn, nedsväljda tidigt på morgonen, äfvensom då man lagt sig, äro ett godt medel mot dålig mage. — Med socker insyltat färsk ingefära, kalmusrot, insyltat med socker, — en nypa hafregryn, då och då tagen i munnen, tuggad och nedsväljd, äro alla synnerligen godt medel mot magsyra. — Så kallade kräftstenar, tuggade och nedsväljda, göra samma tjenst.

Medel mot frostsador.

*N:o 1.

Tag kärnor af qvitten (*Pyrus cydonia*), stöt dem något och lägg dem i qvesvedsvatten. Då de legat deruti en dag, gifva de ett slem

ifrån sig; detta smörjer man på de frusna ställena, de må vara öppna eller icke, så fördrifver det all frost och botar den öppna skadan.

N:o 2.

Dylik verkan har äfven hjernan af korpen, eller ock, men icke så verksamt, af kråkorna. Man stryker hjernan på en linnelapp och lägger den på frostbulorna och de röda fläckarna, äfvensom på de öppna skadorna. Salvan ombytes hvar tolfte timme.

Medel mot hufvudvärk.

Doktor Unzer säger sig otaligt många gånger hafva botat den mest envisa hufvudvärk med följande enkla medel.

Tag af en fullkomligt frisk citron ett stycke skal, stort som en femtioöres silfverslant, skär med en knif bort det undre, hvitgula skallagret och lägg sedan det från detta renade skalet på endera tinningen (om värken är blott å den ena sidan af hufvudet, eller ock på begge tinningarna, om hela öfverdelen af hufvudet värker). Skalet, eller skalen, klibbar då inom kort fast vid huden; en brännande klåda förnimmes under skalbiten, och inom kortare tid än en half timme är hufvudvärken försvunnen.

Galenus, en af forntidens namnkunnige läkare, råder dem, som lida af hufvudvärk, att i ett stop vatten koka tre å fyra purjolökar, hålla den i ett stenfat och, när den svalnat, hålla hufvudet en stund i denna vätska, eller tvätta det dermed.

Friska kål- eller persikoblåd, bundna på pannan, hafva ofta lindrat rätt svår hufvudvärk, äfvensom en skifva mjukt rågröd, doppad i ättika och använd på samma sätt. Stark frottering af fot-sulorna med ett stycke ylletyg är äfven ett godt husmedel. Att lukta på ringblommor lindrar äfven värken.

Medel mot hosta.

Vår store Linné berättar på ett ställe i sina skrifter att en dekokt, kokad på torkade fikon och isop samt drucken varm såsom thé, är ett synnerligen godt medel i bröstlidanden.

Mot envis hosta anteckna vi dessutom följande, i olika länder begagnade folkmedel:

1. Honung, blandad med torkade och pulveriserade pepparmyntblad, och intagen theskeddts.

2. Att låta ett brinnande talgljus afdropa ett stort glas varmt öl och sedan utdricka detsamma. — 3. Att åtskilliga gånger i dygnet nedsvälja salt sillmjölke. — 4. Infusion på myskmadra (*Asperula odorata*) eller stofferblomma, drucken såsom thé, försötmad med honung. — 5. Infusion på gullvifvor, drucken på samma sätt. — 6. Torkade hästhofsblommor, rökta såom tobak. — 7. Thé på körsbärsstjelkar. — 8. The på hästhofsört. — Rödlöks-saft med sönderstött kandisocker. — Då och då ett halft dricksglas seltersvatten, blandadt med varm mjölk. — 10. Vatten, kokadt på korn, eller, ännu bättre, på kornmalt och blandadt med god honung. — 11. Vört, kokad på kornmalt.

Medel mot lifmodrens uppstigande.

Emot detta onda behöfver fruntimret blott lägga stora kardborrblad i strumporna, så att hon med blotta fötterna går på dem.

Medel mot hetsighet hos små barn.

Man tager tre daggmaskar ur jorden, och skär om morgonen tre spånor ur tre särskilda brunnsvänglar, hvarmed man börjar draga vattnet ur de öppna brunnarne. Allt detta binder man i en lapp tillhopa och hänger det tre dagar efter hvarandra barnet om halsen, men alla dagar med nya daggmaskar och spånor.

*Medel mot gikt.

Man tager ett stycke alun och insyr det i en liten lärftspåse samt applicerar denna på en led af den värkande lemmen samt bär honom på detta sätt en tid bortåt. Det är till och med ofta nog med att bära ett stycke alun i hvardera fickan, eller i kjortelsäcken, samt tätt och ofta handtera detsamma, för att blifva befriad från ganska envisa giktplågor. Man kan ock insy pulveriserad alun i en flat påse af fint sämskskinn och bära denna hängande omkrnig halsen i en silkessnodd, i hjertgropen.

— 0 —

Atskilliga sympatetiska och magiska konster.*)

Sympatetiska medel att fördrifva larver, kornmaskar, loppor, möss och råttor.

N:o 1.

Man tager askan af bränd halm, hvarpå en mansperson dött, bestänker den med vigvatten och strör den der hvarest ohyran finnes.

N:o 2.

Ett annat medel att fördrifva larver från kålsångar är detta: Man går ut på kålgården, före solens uppgång, tager en larv i öster, en i vester, en i söder och en i norr, väger dessa fyra kålmaskar och tager efter vigten lika mycket pulveriserad blå vitriol, lägger maskarne i en lapp och beströr dem dermed, binder lappen tillsammans och upphänger den i skorstenen, så försvinna alla maskarne af åkern. Om larver finnas på flere sådesarter, bör man på samma sätt förhålla sig vid hvart och ett slag.

*) De under ofvanstående rubrik upptagna konsterna böra icke annorlunda än vilkorligt och undantagsvis inbegripas under de i förordet och inledningen framställda åsigter. De äro, öfverhufvudtaget, endast att anse såsom kuriositeter och hafva äfven endast såsom sådana här erhållit ett rum. D:r Most och utgifvaren af "Buch der Geheimnisse" anföra dock flere af dem såsom fullt tillförlitliga och användbara, när man sätter full tro till de föreskrifter, de innehålla.

— Dixi & salvari.

Utgifvarens anm.

Sympatetiska medel att göra en vild häst, som icke vill låta sko sig, stilla och from.

*N:o 1.

Man går tre gånger omkring hästen, lyfter derpå hans svans i vädret och inblåser litet luft i hans bakdel, så står han stilla som ett lam.

*N:o 2.

Man fattar hästen i örat, klappar honom och lägger oförmärkt en liten kiselsten i hvardera örat. Kiselstenen bör vara så stor, att den åter med fingren kan uttagas.

N:o 3.

Ett annat medel är detta: Man går tre gånger lugnt omkring den orolige hästen, står hvarje gång ett ögonblick stilla vid hans hufvud, gör korstecknet på hans panna och säger sakta: "Caspar te tenet, Balthasar te ligat, Melchior te ducat." Hästen låter der- efter sko sig.

N:o 4.

Ett annat medel är: Man lägger en pennpåse med qvicksilfver i hästens öra. Han lägger sig då ned af sig sjelf och låter binda sig, hur man behagar.

Att göra hästar lättfota, och att tämja ostyriga hästar.

Kan man tillfälligtvis få något jern, hvarmed en menniska blif- vit afdagatagen, så låter man smida hästskor deraf. Laggas dessa under hästen, gör det honom ytterst lättfota. Göras betsel och munstycke af sådant jern, blifva de ostyrigaste och vildaste hästar tama och fromma deraf.

Medel, hvarigenom en häst icke blifver trött af en stark ridd.

Om man hänger en stor vargtand på hästen, blir han icke trött af den starkaste ridd.

Sympatetiskt medel att sömsticka en häst, så att han haltar så länge man vill, fastän man hvarken rör honom eller kommer honom nära.

Om någon stjälar en häst ifrån dig och du vill göra honom oduglig för tjuften, så tag tre spikar af en gammal hästsko och en spik af en gammal likkista. Slå dessa fyra spikar tillhopa ned i jorden i spåret af den häst, som du vill komma att halta, låt dem blifva sittande deruti, så skall han strax komma att halta med det ben, hvars hofspår jorden framvisar, till dess spikarne tagas ut igen.

Medel att någon tid bibehålla hästar vid krafter, då foder brister.

Man tager mästarört-rot (Angelica officinalis, L.) efter behag, sönderskär och blandar den med kornmjöl, hårdkokta ägg och brän- vin, hvaraf man gör små kulor, och gifver hästen ett par gånger att äta.

Huru man kan betaga en häst hans styrka och implanta den hos en menniska.

Tag säden af en hingst, som lätt kan fås i ett stuteri, och blanda den med god jord. Häruti planterar man en svart stjerntistel (Car-

lina vulgaris, L.) och låter den växa upp. En människa, som äter och bär något af denna hos sig och någon tid sofver och uppehåller sig i ett stall, der kraftfulla hästar stå, betager dessa deras styrka och tillagnar sig densamma. Ofvannämnda tistel bör planteras kort efter nymånen, och äter upptagas två eller tre dagar före påföljande nymåne. — På samma sätt kan man också betaga andra djur deras styrka och inplanta den hos en människa eller djur.

Huruledes man kan vinna en synnerlig styrka.

Tag godt, klart, rödt vin, försegla flaskan väl och sätt den om skärtorsdagen i en myrstack; året derefter, om Långfredagen, tages flaskan upp igen. — När man har druckit af detta vin, skall man erfara under.

Huruledes man kan få underrättelse, huruvida en frånvarande släkting ännu lever.

Om någon af familjen, antingen fader, moder, son eller dotter (ty personen måste vara en släkting i rätt nedstigande linie), lång tid varit frånvarande, och man icke kan få veta, om han lever eller är död, så tag af gråbo (Artemisia vulgaris) en stjelk och stick upp under taket på huset, med tanken helt och hållet fäst på den afsigt, som man har föresatt sig. Är nu personen i lifvet, börjar örten att växa och får nya blad i spetsen, medan de gamla vissna; men är han död, vissnar den alldeles.

Att få veta, om en sjuk skall dö eller icke.

*N:o 1.

Man tager ett stycke fläsk, gnider den sjukes fotblad dermed och kastar sedan fläsket för en hund. Äter hunden det, så tillfrisknar den sjuke; hvarom icke, så dör han. Samma förhållande är det med ett stycke bröd, hvarmed man gnider den sjukes panna.

N:o 2.

Man tager fruntimmersmjölk, hvarmed en gosse uppammas, som också bör vara född af den digifvande, och blandar mjölken med den sjukes urin. Om mjölken löpnar, blifver han frisk, annars dör han.

N:o 3.

Man kan också lägga gröna blindnässlor i den sjukes urin; äro de, efter 24 timmars förlopp, ännu gröna, blir han frisk, blifva de gula eller ruttna, så dör han.

Medel att betaga en hund förmågan att skälla.

N:o 1.

Man tager hjertat af en hund, helst af en svart, sticker midt deruti en hundtand, håller det hela i venstra handen framför hunden, som då nog blir stum.

N:o 2.

Man bär på sig hjertat och ögonen af en varg, torkade; den stora, naturliga vedervilja, som råder mellan hunden och vargen, har denna verkan.

Medel mot spelpassion.

Tag en kortlek, hvarmed spelaren har spelat, och kasta den i en graf, i det ögonblick den fylles, så blir han ledsen vid spel.

Beundransvärd hemlighet att alltid behålla sig vid helsan, ofta använd af konung Carl V.

Tag, i solens timme, fyra stjelkar ruta, nio enbär, en valnöt, ett torrt fikon och litet salt; stöt allt tillhopa och ät det fastande, hvar gång månen fylles.

Att förvara och föröka dufvor.

*N:o 1.

Om man uti dufslaget hänger hufvudskålen af en 81-årig gubbe, eller sätter dit mjölk af en qvinna, som ammar en tvåårig flicka, kan man vara säker, att dufvorna skola finna nöje uti dufslaget och föröka sig der ymnigt genom främmande dufvor, som de skola ditlocka.

N:o 2.

För att hindra ormar och andra giftiga djur, att dag eller natt oroa dufvorna, bör man skriva med gräfsvinsblod i alla fyra hörnen af dufslaget och på fönsterna ordet: A d a m, och röka med hästhof (Tussilago farfara, L.). Man tror, att hufvudet af en varg, upphängt i dufhuset, har samma verkan.

Att samla en stor mängd fiskar.

Man tager tre musslor af dem, som växa på klipporna, och, efter att hafva tagit ut djuret, som är deruti, skrifver man med sitt eget blod på dessa snäckor följande ord: "Ja Sabaoth", och då man kastat dessa snäckor på det ställe, der man vill, att fiskarne skola samla sig, skall man inom kort kunna fånga ett stort antal af dem.

Medel mot fylleri.

Dränk en ål eller tre grönlingar (Cobibitis barbatula) i vin eller brännvin och gif drinkaren af detta fluidum att dricka. Eller tag brännvin, med hvilket man tvättat en af ålder och svaghet död meniska, och gif honom att 3 gånger på fastande mage intaga.

Medel att afhålla foglar från att förderfva utsädet genom att uppäta sädeskornet.

Man tager den största padda, som man kan finna, och innesluter henne i en ny lerkruka, jente en flädermus, och skrifver, inuti locket af krukans, ordet "Achizech" med blodet af en korp. Derefter nedgräfvor man denna kruka midtuti det sädde fältet, och behöfver sedan icke frukta, att foglarne komma dit. När säden börjar mogna bör man upptaga krukans och kasta henne långt ifrån fältet på någon väg.

Om Mandragorer (spiritus familiares).

Man uppsöker en rot af hundrofva (Bryonia alba, L.), hvilken till en del har menniskoskapnad; man drager den ut ur jorden, en måndag om våren, då månen är i en lycklig konstellation, i konjunktion med Jupiter, eller i ett gynnande läge til Venus; man afskrä ändarne af denna rot liksom trädgårdsmästarne, då de vilja omplanta en planta; sedan nedgräfvor man den i en kyrkogård i en gammal graf, och vattnar den, före solens uppgång, dagligen en

månad, med komjökqvassla, i hvilken man dränkt tre flädermöss. Efter denna tid tager man den ur jorden, och man skall finna den ännu mera lik en menniska. Man låter den derefter långsamt torka i en ugn, eldad med jernört (verbena) och förvarar den väl i ett stycke af ett lakan, hvaruti ett lik varit svept. Så länge man är i besittning af denna hemlighetsfulla rot, är man lycklig att finna någonting, der man går, att vinna på spel, eller i handel, o. s. v.

Medel att tillvinna sig fruntimmers-kärlek.

N:o 1.

Man finner ofta på fålens panna ett stycke kött, som har en beundransvärd kraft att väcka kärlek. Om man kan få detta köttstycke, som de gamle kallade hippomanus, torkar man det i en ny, glacerad kruka, i en ugn, då brödet är uttaget. Då man bär detta på sig och låter det vidröras af den person, af hvilken man vill varda älskad, skall man vinna denna sin ästundan; och, om man kan få tillfälle att låta henne nedsvälja så mycket, som två ärters storlek, i någon dryck eller annat dylikt, så skall verkan vara ännu mer ofelbar. Som fredagen är den dag, hvilken är helgad åt Venus, som råder öfver kärlekens hemligheter, gör man bäst i att anställa experimentet på fredagen.

N:o 2.

Man tager, en fredag om våren, af sitt eget blod, sätter det att torka i ugnen i en liten kruka, som ofvan är sagdt, med begge testiklarne af en hare och lefvern af en duvfa; pulveriserar allt detta fint, och låter den ifrågavarande personen nedsvälja deraf vid pass så mycket som en half drachma. Skulle ej verkan följa första gången, så upprepa det tre gånger, och man skall blifva älskad.

N:o 3.

Lef återhållsamt under loppet af åtta dagar, och på den nionde, som bör vara fredag, ät och drick födoämnen af hettande natur, som reta till kärlek. När du då finner dig vara i ett sådant tillstånd, så sök att erhålla ett förtroligt samtal med föremålet för din kärlek, och laga så, att hon med ofvänd blick ser på dig, och du tillbaka på henne, endast så lång tid, som behöfves för att räkna till 9 gånger 9. Synstrålarne, som möta hvarandra, äro så kraftiga befordringsmedel för kärleken, att de tränga till hjertat, och den största stolthet och känslolöshet kan icke motstå dem. Det är nog svårt att förmå en flicka, som är blygsam, att med ofvänd blick betrakta en ung man; men man kan förmå henne dertill, då man skämtande säger henne, att man har lärt en hemlighet att se på ögonen, om man snart skall bli gift; om man skall lefva länge; om man skall bli lycklig i sitt äktenskap, eller något dylikt, som retar flickans nyfikenhet och kommer henne att besluta sig att fästa blicken på den talande.

N:o 4.

Man förskaffar sig en guldring, hvaruti en liten diamant är infattad, hvilken icke blifvit buren, sedan den kommit ur arbetarens händer. Denna ring insveper man i ett litet stycke sidentyg, och bär den, i nio dagar och nio nätter, närmast kroppen midtemot

hjärtat. Den nionde dagen, före solens uppgång, graverar man, med en ny grafstickel, inuti ringen ordet "Scheva". Derefter söker man till att få tre hårlockar af den person, af hvilken man vill blifva älskad, och knyter dem ihop med tre af sina egna lockar, det man säger: "O, N.... N...., måtte du älska mig, och må din afsigt lyckas, då den är lika så brinnande som min, genom den verksamma kraften af Scheva!" Man flätar dessa lockar i kärleksknutar, så att ringen kommer att sitta midt i hufvudlyckan, och sedan man vecklat denna in i sidentyget, bär man den åter på sitt hjerta sex dagar, och på den sjunde dagen uttager man ringen ur kärleksknuten och lagar så, att den älskade personen får den. Hela denna operation bör ske före solens uppgång och medan man ännu är fastande.

N:o 5.

Man plockar fastande, dagen före midsommarsdagen före solens uppgång, ålandsrot (Inula helenium, L.), låter den torka, pulveriserar den med ambra, och sedan man burit den 9 dagar på sitt hjerta söker man att få föremålet för sin kärlek att nedsvälja något deraf. — Hjertat af en svala, dufva eller sparf, torkadt, pulveriseradt och blandadt med den personens eget blod, som vill göra sig älskad, har samma verkan.

N:o 6.

Det gifves hemliga medel, som kabbalisterna kalla kärleksäpplen, och som användas på följande sätt: Man går en fredags morgon, före solens uppgång, i en fruktträdgård och plockar på ett träd det vackraste äpple, som man kan finna. Sedan skrifver man med sitt blod, på ett litet stycke hvitt papper, sitt namn och tillnamn, och på följande raden den personens namn och tillnamn, af hvilken man vill blifva älskad, och söker till att skaffa sig tre af hennes hår, som man sammanknyter med tre af sina egna, hvilka skola tjena att fasthäfta den lilla biljetten vid en annan, på hvilken endast står ordet "Scheva", också skrifvet med ens eget blod; sedan klyfver man äpplet itu, tager ut kärnorna och lägger i deras ställe biljetterna, ombundna med håren, hvarefter man med små spetsiga stickor af myrten sammanpressar nätt de två hälfterna af äpplet, och torkar det i ugnen, så att det blir hårdt och utan fuktighet. Sedan insvepes det i lager- och myrtenblad och man söker till att oförmärkt lägga det under hufvudkudden i den säng, der den älskade personen ligger, som då innan kort skall visa sin kärlek.

Medel mot hunger, törst och trötthet på fotresor.

N:o 1.

Den resande behöfver blott äta hvitlök, antingen rå eller i sin mat, äfvensom han kan bära hvitlök hos sig, men detta böra samtliga resande (om de äro flere) göra, ty annars skall den, som icke gör det, blifva trött.

N:o 2.

På samma sätt verkar rödlök. Den stillar hunger och törst; man gör derför väl, att alltid bära lök på sig, när man är på resor genom ödemarker, der inga gästgifvaregårdar finnas, och på sjöresor, der hungersnöd genom olyckshändelser kunna inträffa.

N:o 3.

Om man låter en ung flicka, som är jungfru, kasta sitt vatten på ens ben, före solens uppgång, skall man icke allenast icke känna trötthet sedan förra dagen, utan äfven denna dagen kunna tillryggslägga mycket längre väg än vanligt.

N:o 4.

Man tager hvitlök, bomolja och talg, helst hjort- eller get-talg, gör deraf en salva och bestryker dermed fotsulorna och fötterna; det hjälper mot trötthet.

Det sympatetiska strumpebandet.

Man tager hår af en hängd röfvere; af dessa gör man flåtor, som man insyr mellan remsor af tyg af hvad färg man behagar, och fäster dem vid bakbenen af en ung fåle, som man tvingar att gå baklänges vid pass tjugu steg och upprepar tre gånger följande ord: "Sicut ambulat Dominus Sabaoth super pennas ventorum, sic ambulabo super terram"; släpper derpå fålen, och låter honom löpa, så att han nästan förlorar andedräkten. När dessa strumpeband beagnas, känner man nästan aldrig någon trötthet.

Den sympatetiska vandringstafven.

Man skär sig, dagen efter Allhelgonadag, en stark grön af fläder, af hvilken man gör en käpp efter behag och urhållkar den tillräckligt genom att uttaga den merg, som är inuti. Sedan man med ett jernbeslag försett ändan nedantill, lägger man på botten af käppen ögonen af en ny varg, tungan och hjertat af en hund, tre gröna ödlor och tre hjertan af svalor, hvilket allt bör hafva blifvit torkadt i solen mellan två papper, sedan man förut bestrött det med finstött salpeter. Vidare lägger man öfver allt detta uti käppen sju blad verbena, plockade midsommarafton, med en sten af åtskilliga färger, som man finner uti härfogelnästet, och tilltäpper öfre delen af käppen med en knapp af buxbom, eller annat träslag, hvilket man vill, och man kan vara försäkrad, att denna käpp skall bevara för faror och olägenheter, som alltför ofta möta resande af röfvere, vilddjur, galna hundar och giftiga insekter.

Den sympatetiska lampan.

Tag fyra uns af den ört, som kallas läketunga (*Opnioglossum vulgatum*, L.), och lägg den i en tillyckt lerkruka; låt den sedan digrera i färsk hästgödsel i fjorton dagar; den förvandlas då till små röda maskar, hvarur man, enligt konstens regler, drager en olja, och med denna olja förser man en lampa. Då denna tändes i en kammare, väcker den sömn och insöfver så djupt dem, som äro i kammaren, att man icke kan väcka någon, så länge lampan brinner.

Medel att flickor eller enkor om natten må se den man, som de skola få till make.

Den flicka, eller enka, som vill se sin blifvande man, bör taga en liten poppelgren, binda den med ett band af hvit tråd vid sin strumpa, och efter att hafva lagt dem under hufvudkudden i den säng, der hon skall sova om natten, bör hon gnida tinningarna med litet blod af den så kallade härfogeln (*upupu*, L.) och upprepa, då hon lägger sig, följande bön.

Kyrios clementissime, qui *braham servo tuo dedisti uxorem Saram, et filio ejus obediensissimo per admirabile signum indicasti Rebeccam uxorem: indica mihi ancillæ tuæ, cui sim nuptura viro, per ministerium tuorum spirituum Balideth, Assaibi, Albumalith! Amen.

Man bör följande dagen, då man vaknar, påminna sig hvad man sett i drömmen under natten, och om man under sömnen icke sett någon mansperson, bör man fortfara tre fredagsnätter å rad. Om fruntimret icke får se någon man under de tre nätterna, kan hon med säkerhet antaga, att hon icke skall blifva gift. — Enkor kunna göra detta rön likaså väl som flickor, med den skillnad, att i stället för att flickorna lägga sig som vanligt med hufvudet på kudden, böra enkor flytta hufvudkudden till fötterna.

En ypperlig jagtkonst.

Man skjuter ett stycke vildt, som är drägtigt, uppskär det, tager ut fostret och kokar det i en kittel med rinnande vatten, tills det hela blir som en gröt. Härpå tager man i nedan rötterna af libsticka (*Ligusticum levisticum*, L.) och pimpinella, hvilka likväl några veckor förut blifvit torkade i luften, af hvardera en god foderkorg full, och stöter dem smått. Vidare: lika mycket lera af en gammal bakugn samt slutligen ett kannfat med stött salt och laken af en tunna sill. Allt detta blandar man med det kokade vildtet, att deraf blifver en deg, med hvilken man, på ett bösskotts afstånd från hvarandra, bestryker träden i skogen. Allt vildt, på åtminstone en mils afstånd rundtomkring, drager sig då dit.

Medel emot sädens alltför hastiga utgjutande under samlaget.

Då mannen lider af detta onda, kan qvinnan icke erfara någon långvarigare njutning, hvarigenom åter samlagets ändamål, befruktningen, går förloradt. Då de flesta medel häremot ofta icke hjälpa, så är följande osvikligt: Man sammanbinder löst testiklarne med ett ålskinnsband och en liten pung, hvilka båda äro väl bestrukna med muskotolja och bäfvergäll, dock så att bandet efter behag lätt kan lösas. Innan detta sker, kan mannen icke utgjuta sin säd, och manskraften blir genom detta medel mycket befordrad. Till bättre befruktning bör qvinnan ligga något högt på ett hårdt bolster.

Medel att icke blifva drucken.

Den, som icke vill blifva drucken, bör på fastande mage förtära sju eller nio bittermandlar. Äfven skyddar ett utdrucket, rätt ägg emot druckenhet, och gör till och med den druckne åter nykter: det samma verkar en mängd ättika, som man dricker, hvilket senare likväl är mycket skadligt.

Medel att utröna, hvilka af alla kring ett bord sittande personer, som mena väl eller illa med någon.

Tag tungan af en gam och bind den under venstra fotsålan på bara huden; tag sedan i högra handen roten af jernört (*Verbena officinalis*), som blifvit uppräfd en söndag, bittida i Marstimman, d. ä. kort före solens uppgång, och sätt dig så till bordet, vid hvilket de andra personerna redan befinna sig. De bland dem, som önska

dig ondt, kunna icke blifva sittande, utan måste stå upp och gå sina färde.

Medel att bereda en bössa så, att man dermed träffar allt fjäderfä, hvarpå man skjuter.

Tag hos en skarprättare en spik, hvarmed en förbrytares hufvud blifvit spikadt på hjulet, men i synnerhet främre delen af denna spik, och låt deraf, i skyttens tecken och i Martis-timmen (timmen före solens uppgång) af en bössmakare förfärdiga ett sigtkorn; men denne får icke dervid begagna eld. Ett med ett sådant sigtkorn försedt gevär träffar säkert allt bejädradt vildt genom halsen, om man för öfrigt handterar geväret som sig bör; men vill man med ett sådant gevär skjuta till måls, så är det för alltid förderfvadt.

Medel emot onaturligt ingifven kärlek.

Man drager ett par nya skor på blotta fötterna och löper med dem en mil det fortaste man orkar, så att fötterna starkt svettas. Härpå drager man den högra skon af, och dricker derur vin eller öl, så blir man strax led vid den person, som på ett hemligt sätt ingifvit en kärlek.

Huru man alltid skall segra i tvekamp.

Man tager, i Martis timme, ett stycke af en jungfrus lintyg, hvilken första gången haft sina menses. Detta invecklar man i ett nytt, af en ren mö virkadt strumpeband och binder det på blotta huden under högra armen, så kan man vara säker om seger.

Medel att förfärdiga en god värjklinga.

Man köper en god klinga i Martis timme (timmen före solens uppgång) utan att pruta. Fästet, eller parerstängen, och bygeln låter man smida på en tisdag; kan det icke blifva färdigt på en dag, så måste man vänta dermed till nästa tisdag i den påföljande veckan. Träet i skaftet bör vara af ett stycke, hvaruti åskan slagit ned, eller, i brist deraf, af ett hjul, med hvilket en förbrytare blifvit rådbråkad, och bör äfven det förfärdigas i Martis timme, på hvilken timme äfven hela värjans sammansättning och fulländning bör ske. Omkring högra armen, på blotta huden, binder man ett örmskinn, öfverdraget med en garfvad ålhud. Slutligen låter man, likaledes i Martis timme, jernet af ett bödelsvärd smida en oval plåt till en sigillring och infattar den i en ring af guld eller silfver, med planen Martis tecken och bokstäfverna **Å. H. E.**

När man nu vill slåss, trycker man med denne Martis-ring ett tecken på sin panna, sätter honom på högra handen, bredvid lill-fingret, så kan man icke få något blodsår, hvaremot motpartens klinga snart skall springa i stycken.

Medel att så tillreda en värja, att hon stöter säkert, icke sönder-springer samt gör dess egare öfvervinnelig.

Tag en jungfrus första månadsrening på en fin och ren linne-lapp, veckla deruti en huggormstunga och låt insticka alltsammans i knappen på värjan.

Skyddemedel mot tjuftar.

Förfärdiga af malm en figur, som föreställer en mansperson, vid den tid, då månen befinner sig i vådurens stjernbild, och uttala trenne gånger öfver den följande besvärjningsformel: "I kraft af den inflytelse, som det andliga utöfvar på det kroppsliga, det öfverjordiska på det underjordiska, månen och stjernorna på planeter och metaller, för drifver jag, genom denna bild, från detta hus alla tjuftar och mördare, och hvile öfver dem, hvarst de finnas, den förbannelse, som Herren Gud i tidens början uttalade öfver den förste afundsmannen och blodsutgjutaren Kain." — Derefter tager man en kedja, med hvilken missdådare en längre tid varit fängslade, och fäster den korsvis öfver bildens rygg och bröst; invecklar honom derpå i ett stycke af ett gammalt bärkläde, tillika med nio hasselspön och en liten bila, som blifvit gjord af en hödelsyx, och nedgräver alltsammans i jorden i midten af huset.

Att fördrifva mygg och harkrankar.

Rök den kammare, i hvilken du plägar sofva, med vipfjädrar, så varda alla myggor och dylika flygfän derur fördrifna.

Att en höna framkläcker kycklingar, som ärligen förändra färgen.

Lägg henne på sådana ägg, som blifvit värpta på Skärtorsdagen, så utkläckas kycklingar, hvilka ärligen förändra sin färg.

Att vilddjur icke göra jägaren någon skada.

Smörj kroppen esomoftast med lejon-ister, så göra dig vilddjuren ingen skada; ty, så snart de känna lukten deraf, så fly de genast.

Att fånga fisk.

Tag ister af en häger, som blifvit skjuten om våren i fiskarnes tecken, skira det väl och förvara det noga, så att det icke härsknar. Med detta smörjer man betet, då man vill fiska. Blandar man något kamfert och lagerolja deri, är det så mycket bättre.

Att en hund gerna blifver hos jägaren.

Tag ett stycke bröd, lägg det i venstra armhålan, så att det blifver väl vått af svett, och gif hunden att äta, så följer han dig hvart du går.

Att veta huru många barn en qvinna skall komma att föda.

Avicenna och Michael Scotusskrifva, att, när en qvinna första gången föder ett barn till verlden, så skall man beskåda nafvelsträngen, på det ställe han hänger ihop med barnets kropp; är han derstädes icke knölig eller skrynklig, utan slät, så får qvinnan inga barn mer; men är han skrynklig, så har hon att förvänta så många barn, som skrynkor äro på nafvelsträngen. Stå skrynkor långt ifrån hvarandra, så förgår en längre tid mellan hvart barns födelse; men ligga de nära intill hvarandra, så kan qvinnan förvänta att snart åter befunna sig i välsignadt tillstånd.

Medel mot sömn.

Mizaldus skrifver, att den, som lönligen bär en fådermus på sig, han blir icke sömnig — hvilket för jägare, fiskare, nattväktare och annat odylikt folk är ett ypperligt konststycke.

Det sympatetiska pulvret (Pulvis Sympatheticus).

Man tager ungorsk vitriol, utsätter den under de s. k. hunddagarne för solens åverkan, pulvriserar den väl i en träskål med en trästöt och förvarar pulvret noga för fukt och luft i en dosa, som är gjord af askträ, och ställes på ett måttligt varmt ställe. Huru pulvret i förekommande fall användes, är på sina särskilda ställen i denna bok uppgifvet.

Den sympatetiska käppen.

Om man på S:t Petri dag (den 29:de Juni) kort före soluppgången, med en magnetiserad, förut ej brukad knif i ett snitt afskär en asktelning, och i densamma insticker en kraftig magnetnål med nordpolen uppåt, så erhåller denna käpp förmågan att, då man med den nio gånger bestryker ett sår, stilla blodet och bota skadan, så vida icke någon pulsåder blifvit afskuren, då naturligtvis en skicklig sårläkare måste anlitas. — Äfven vid vrickningar, försträckningar och andra dylika åkommor kan den på samma sätt med mycken fördel användas, för att stilla värken och häfva svullnaden, sedan leden genom andra ändamålsenliga medel blifvit bragt i sitt rätta läge.

Man bör noga observera, att telningen bör i begge ändarne afskäras uppåt, och att ingen täljning på den sedan får ega rum!

—Den öfre ändan, som man håller i handen, öfverstrykes med ympvax, och den nedra (den, med hvilken bestrykningen verkställes förvaras med en skida af kattskinn.

Ett sätt att utröna, hos hvilkendera af tvenne makar orsaken till ett barnlöst äktenskap ligger.

Tag tvenne nya lerkärl, märk det ena med mannens och det andra med kvinnans namn, och lägg i hvardera en handfull bjuggkorn. Låt sedan mannen kasta sitt vatten i det ena och fruntimret i det andra kärlet och förvara dessa derefter på ett kyligt ställe under loppet af 12 dagar. Hos den, i hvars urin kornet under detta tidsförlopp icke grott, ligger orsaken till ofruktsamheten.

Tvenne medel för en man att göra sig älskad af sin hustru.

N:o 1.

Tag membrum virile af en varg, tillika med håret af hans ögonbryn och de s. k. murrhåren; torka och pulverisera den förra och bränn de senare till aska, samt gif kvinnan, utan att hon vet, af detta pulver, att i vin eller något soppa förtära.

N:o 2.

Albertus Magnus skrifver, att, om man före samlaget bestryker membrum virile med talg af en brunstig bock och derefter omfamnar sin hustru, så skall hennes kärlek till mannen i högsta grad stegras, hvaremot hon skall få afsky för all oloflig beblandelse med andra karlar.